

बजेट वक्तव्य

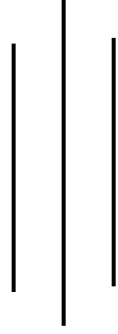
आर्थिक वर्ष २०८३/०८४

कोशी प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
विराटनगर नेपाल
२०८३ असार

कोशी प्रदेश सभामा
माननीय आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री
विदुर कुमार लिंथेपले प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट वक्तव्य

कोशी प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
२०८३ असार १

माननीय सभामुख महोदय,

१. नेपालको संविधानको धारा २०७ मा भएको व्यवस्था बमोजिम कोशी प्रदेश सरकारको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रीका हैसियतले यस सम्मानित प्रदेश सभा समक्ष आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा म गौरवान्वित भएको छु।
२. नेपालको सामाजिक रूपान्तरण, लोकतन्त्र तथा नागरिक अधिकार प्राप्तिका लागि भएका सबै आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहीदप्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु। घाइते एवम् बेपत्ता योद्धाले पुन्याउनु भएको योगदानको स्मरण गर्दै अग्रजप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।
३. हालसम्म हासिल भएका उपलब्धिलाई संस्थागत गर्दै नागरिकमा आशा एवं विश्वास जगाउन, आर्थिक-सामाजिक रूपान्तरण गर्न, दिगो भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्न, सक्षम मानव संसाधनको विकास गर्न, भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न, वित्तीय अनुशासन कायम गर्न, पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्दै सामाजिक

न्याय एवं सुशासन कायम गर्न र संविधानको मर्म अनुरूप संघीय प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउन प्रदेश सरकार पूर्ण रूपमा प्रतिबद्ध छ।

४. सुशासन र समृद्धिको जनचाहनालाई सार्थक बनाउँदै “स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश” निर्माण गर्न प्रदेशमा उपलब्ध स्रोतसाधनको महत्तम उपयोग गर्ने नीति लिइएको छ। प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह, दीगो भौतिक पूर्वाधार, कृषि क्षेत्रको सबलीकरण, स्वच्छ खानेपानी, भरपर्दो सिंचाइ, पर्यटन विकास, विशेषज्ञसहितको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, डिजिटल शिक्षा, समावेशी विकास र रोजगारी सिर्जना जस्ता क्षेत्रमा आगामी बजेटलाई केन्द्रित गरेको छु।

५. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, सोह्रौँ आवधिक योजना, दीगो विकास लक्ष्य, विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति पश्चात् दीगोपन सुनिश्चित गर्ने रणनीति, अन्तरसम्बन्धित नीति, प्रदेश सरकारको दोस्रो आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रम, नागरिकको अपेक्षा, विकासको आवश्यकता,

स्रोत साधनको उपलब्धता र राजनीतिक दलले नागरिकसँग गरेको प्रतिबद्धतालाई मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु।

सभामुख महोदय,

अब म कोशी प्रदेश सरकारको आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास लगायतका अन्य क्षेत्रमा भएका हालसम्मका प्रमुख उपलब्धि प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु।

६. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा राष्ट्रिय आर्थिक वृद्धिदर ३.८५ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएकोमा कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर ३.१३ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण गरिएको छ। प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर राष्ट्रिय औसतभन्दा केही न्यून रहेतापनि आगामी आर्थिक वर्षमा अनुकूल मौसम, नीतिगत स्थिरता, कृषि, उद्योग, सूचना प्रविधि, पूर्वाधार र पर्यटन क्षेत्रमा गरिने लगानीबाट करिब ५ प्रतिशत आर्थिक वृद्धिदर हुने अपेक्षा गरिएको छ।

७. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु. ९ खर्ब ७० अर्ब रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा वृद्धि भई रु. १० खर्ब ४३ अर्ब पुग्ने अनुमान गरिएको छ। जुन राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको १५.८ प्रतिशत रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षमा प्रदेशको अर्थतन्त्रलाई क्षेत्रगत रूपमा हेर्दा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्रको ३२.८ प्रतिशत, द्वितीयक क्षेत्रको १७.३ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रको ४९.९ प्रतिशत योगदान रहने प्रक्षेपण गरिएको छ।
८. कृषि उत्पादनमा प्रदेशगत रूपमा तुलना गर्दा कोशी प्रदेशको हिस्सा २१.०४ प्रतिशत रहेको छ जुन राष्ट्रिय कृषि उत्पादनमा सबैभन्दा बढी अंश हो। यसैगरी उद्योग क्षेत्रको योगदान १७.७ प्रतिशत रहेको छ, जुन राष्ट्रिय उद्योग क्षेत्रको योगदानमा दोस्रो स्थानमा रहेको छ।
९. गत आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको प्रतिव्यक्ति आय अमेरिकी डलर १४०१ रहेकोमा चालु वर्षमा १४१०

पुग्ने अनुमान गरिएको छ जुन राष्ट्रिय औसत अमेरिकी डलर १५१३ भन्दा कम हो।

१०.नेपालको निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनिको जनसंख्या २०.२७ प्रतिशत रहेको छ।कोशी प्रदेश सरकारको नागरिकको जीवनस्तर उकास्न गरेको सन्तुलित र समतामूलक विकासका प्रयासको कारण निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनिको जनसंख्या राष्ट्रिय औसतभन्दा कम अर्थात् १७.१९ प्रतिशत रहेको छ।

११.नेपालको कुल भू-भागको ४६.०८ प्रतिशत क्षेत्रफल वन क्षेत्र रहेकोमा कोशी प्रदेशमा ५०.४८ प्रतिशत पुगेको छ। जुन राष्ट्रिय वन क्षेत्रको अनुपात भन्दा बढी रहेको छ।

१२.प्रदेश स्थापनाकालदेखि हालसम्म भौतिक पूर्वाधार विकास विशेषतः सडक तथा पुल निर्माणमा उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल भएको छ। यस अवधिमा ७११ कि.मि. कालोपत्रे सडक, १५६६ कि.मि. ग्राभेल सडक, १३८३ कि.मि. कच्ची सडक निर्माण भएको छ भने ११९० कि.मि. सडक मर्मत

कार्य सम्पन्न भएको छ। यसैगरी ४० कि.मि. आरसीसी तथा पिसीसी सडक, १२५ कि.मि. सोलिड र ४४० कि.मि. नयाँ ट्र्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ। यातायात सहजताका लागि यसै अवधिमा कुल ११२ वटा सडक पुल र २५९ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा आएका छन्।

१३. विपन्न, दलित तथा सीमान्तकृत नागरिकलाई सुरक्षित आवासको पहुँच पुऱ्याउने प्रदेश सरकारको लक्ष्य अनुरूप सञ्चालन भएको जनता आवास कार्यक्रमबाट २०८२ चैत मसान्तसम्म ३ हजार १ सय ६१ वटा सुरक्षित आवास निर्माण सम्पन्न भई लक्षित परिवार लाभान्वित भएका छन्।

१४. कोशी प्रदेशको कुल ३ लाख ५९ हजार ९ सय ६० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिँचाइ सुविधा पुगेको छ। कुल कृषियोग्य जमिनमध्ये औसतमा ३७.३ प्रतिशत क्षेत्रफलमा भरपर्दो सिँचाइ सुविधा उपलब्ध भएको छ।

१५. नागरिकको जीवनस्तर र स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष जोडिएको खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचमा कोशी प्रदेश सरकारले उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ। कोशी प्रदेशको कुल जनसङ्ख्याको ९३.२० प्रतिशतमा आधारभूत खानेपानी र ९८ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा आधारभूत सरसफाईमा पहुँच पुगेको छ।

१६. प्रदेशमा साना, घरेलु तथा लघु उद्योग र वाणिज्य फर्म गरी कुल ७३ हजार ८ सय ७८ वटा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका छन्। यसबाट स्थानीय स्तरमा रोजगारी र उत्पादन बढाउन महत्त्वपूर्ण योगदान पुगेको छ।

१७. कोशी प्रदेश सरकारद्वारा सञ्चालित विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम हालसम्म १७९ वटा विद्यालयमा विस्तार भई १ लाख ५६ हजारभन्दा बढी विद्यार्थी प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित भएका छन्।

१८. कोशी प्रदेशमा कक्षा ११-१२ को खुद भर्नादर राष्ट्रिय औषतभन्दा बढी रहेको छ। कोशी प्रदेशको

कक्षा १-५ को खुद भर्नादर ९२.० प्रतिशत र कक्षा ११-१२ को खुद भर्नादर २२.४ प्रतिशत रहेको छ।

सभामुख महोदय,

अब म चालु आर्थिक वर्षको आर्थिक गतिविधि तथा बजेट कार्यान्वयनको समीक्षा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

१९.चालु आर्थिक वर्षको सुरु विनियोजित रु.३५ अर्ब ८७ करोड ९९ लाख रहेकोमा संघीय सरकारबाट सशर्त अनुदान रु १४ करोड १५ लाख थप भई खुद बजेट रु.३६ अर्ब २ करोड १४ लाख कायम भएको छ। जसमध्ये चालुतर्फ रु.१८ अर्ब ७७ करोड ७९ लाख, पूँजीगततर्फ रु.१७ अर्ब १४ करोड ३४ लाख र वित्तीय व्यवस्थामा रु.१० करोड खुद बजेट विनियोजन भएको छ। बैशाख मसान्तसम्म पूँजीगततर्फ रु.५ अर्ब २९ करोड ८६ लाख अर्थात विनियोजनको ३०.९१ प्रतिशत खर्च भएको छ भने चालुतर्फ रु.७ अर्ब ७२ करोड ६८ लाख अर्थात विनियोजनको ४१.१५ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था तर्फ ४ करोड ५४ लाख अर्थात विनियोजनको

४५.५२ प्रतिशत खर्च भएको छ। कुल खर्च रु.१३ अर्ब ७ करोड १० लाख अर्थात कुल विनियोजनको ३६.२९ प्रतिशत भएको छ। गत वर्ष सोही अवधिमा कुल विनियोजनको ४७.४० प्रतिशत खर्च भएको थियो।

२०.चालु आर्थिक वर्षमा आन्तरिक राजस्वतर्फ रु.५ अर्ब ५० करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा बैशाख मसान्तसम्म रु.३ अर्ब ४९ करोड ६७ लाख अर्थात् ६३.५८ प्रतिशत प्राप्त भएको छ। गत वर्षको सोही अवधिमा रु.३ अर्ब ७५ करोड ९८ लाख अर्थात ७५.४९ प्रतिशत प्राप्त भएको थियो।

२१.चालु आर्थिक वर्षमा वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ रु.५ अर्ब १७ करोड ६५ लाख विनियोजन भएकोमा वैशाख मसान्तसम्ममा रु.२ अर्ब ८९ करोड ९३ लाख हस्तान्तरण भएको छ।

२२.चालु आर्थिक वर्षको वैशाख मसान्तसम्म कुल रु.२५ अर्ब ७५ करोड ५१ लाख प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा भएको छ भने गत वर्षको सोही अवधिमा कुल

रु.२४ अर्ब ९९ करोड ९९ लाख जम्मा भएको थियो।

२३. महत्वपूर्ण परिसूचक र तथ्याङ्क समावेश भएको प्रादेशिक आर्थिक सर्वेक्षण र मन्त्रालयगत प्रगति विवरण सम्मानित सभामा पेश गरिसकेको छु।

सभामुख महोदय,

अब म प्रदेशको समग्र आर्थिक विकास तथा शासकीय व्यवस्थामा विद्यमान चुनौती प्रस्तुत गर्दछु।

क) सेवा प्रवाहलाई जनताप्रति उत्तरदायी, जवाफदेही र पारदर्शी बनाई सुशासनको अनुभूति गराउनु,

ख) विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय अनुशासन कायम हुने

गरी बजेट प्रणालीमा सुधार गर्नु,

ग) बजेट विनियोजन गर्दा आयोजना तथा कार्यक्रमको विषयक्षेत्रगत प्राथमिकीकरण गरी चालु खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्दै वितरणमुखी कार्यक्रमलाई निरुत्साहित गर्नु,

- घ) कृषि, वन, पर्यटन, खानेपानी, स्वास्थ्य, शिक्षा तथा पूर्वाधारका कार्यक्रमलाई प्राथमिकता निर्धारण गरी बजेटलाई सन्तुलित एवं न्यायोचित बनाउनु,
- ङ) विगत लामो समयदेखि निर्माण शुरु भई हालसम्म सम्पन्न हुन नसकेका आयोजनाको निर्माणमा शीघ्रता दिई आम जनतामा आशा जगाउने गरी समयमै प्रतिफल दिनु,
- च) आर्थिक, सामाजिक र शैक्षिक दृष्टिले पछाडि परेका क्षेत्र, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका नागरिकलाई बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियामा समान पहुँच, अर्थपूर्ण सहभागिता र न्यायोचित सम्बोधन सुनिश्चित गर्दै समावेशी विकासलाई प्राथमिकता दिनु,
- छ) संघ तथा स्थानीय तहसँगको साझा अधिकार क्षेत्र र सेवा प्रवाहका विषयमा प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य गर्नु,

- ज) राजस्व प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री, स्वचालित र पारदर्शी बनाई स्वेच्छक सहभागिताको माध्यमबाट आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धि गर्नु,
- झ) नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउनु।

सभामुख महोदय,

माथिका चुनौतीलाई सम्बोधनका लागि कोशी प्रदेश सरकार देहायका विषयमा प्रतिबद्ध छ।

- क) "स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश" को दीर्घकालीन सोचलाई मूर्तरूप दिन नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउने क्षेत्रमा स्रोत र साधनको प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ।
- ख) प्रदेशको समग्र विकास र समृद्धिको मार्गचित्रका रूपमा रहेको दोस्रो आवधिक योजनाले तय गरेका लक्ष्य र गन्तव्य हासिल गर्ने गरी बजेटको कार्यान्वयन गरिनेछ।

- ग) नागरिकलाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी सेवाको प्रत्याभूति दिलाउन प्रदेशको शासकीय प्रणालीलाई पारदर्शी, जवाफदेही र नतिजामुखी बनाइनेछ।
- घ) प्रदेशको आर्थिक विकासमा निजी क्षेत्रको लगानी र अपनत्व बढाउन आवश्यक नीतिगत, संरचनागत र कार्यविधिगत सुधारमार्फत स्वदेशी तथा विदेशी पूँजी आकर्षित गरिनेछ।
- ङ) सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो र व्यवस्थित बनाउन नवीनतम तथा सूचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरिनेछ।
- च) प्रदेशको जनसाङ्ख्यिक लाभलाई आर्थिक वृद्धिमा रूपान्तरण गर्न स्थानीय आवश्यकता र प्रादेशिक लक्ष्य अनुरूप ज्ञान, सीप र प्रविधिमैत्री सक्षम मानव संसाधन विकास गरिनेछ।
- छ) वित्तीय संघीयताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको समन्वय तथा सहकार्यलाई सुदृढ गर्दै राजस्वको दायरा

विस्तार, कर प्रणालीलाई पारदर्शी र करदातामैत्री तुल्याइनेछ।

ज) प्रदेशका बहुवर्षीय आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न पर्याप्त बजेट विनियोजन, प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमन-मूल्याङ्कन प्रणालीबीच तादाम्यता कायम गरिनेछ।

झ) धार्मिक, सांस्कृतिक र सामाजिक सद्भाव तथा सहिष्णुता प्रवर्द्धन गरी सामाजिक न्यायमा आधारित सभ्य, सुसंस्कृत र समतामूलक समाज निर्माण गरिनेछ।

सभामुख महोदय,

अब आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

प्रस्तुत बजेटका उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्

(क) उपलब्ध स्रोत साधनको सन्तुलित तथा

समन्यायिक ढङ्गले परिचालन गरी आर्थिक

असमानता न्यूनीकरण, रोजगारी सिर्जना, गरिबी

न्यूनीकरण र गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधार निर्माण

गर्ने,

- (ख) सार्वजनिक वित्त सन्तुलन, बजेट प्रणाली सुधार र राजस्व प्रणालीको सुदृढीकरण गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्दै सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने,
- (ग) कृषि र उद्योग क्षेत्रमा उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी राष्ट्रिय पूँजीको निर्माण गर्ने,
- (घ) सुशासन प्रवर्द्धन गरी नागरिकमैत्री सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने,
- (ङ) हिमाली, पहाडी तथा ग्रामीण क्षेत्रमा एकीकृत पूर्वाधार विकास गरी बसाइँसराइ न्यूनीकरण गर्ने,
- (च) लगानीमैत्री वातावरण निर्माण गरी निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्ने,
- (छ) सामाजिक न्यायसहितको समतामूलक र समावेशी विकास गर्ने,
- (ज) स्वस्थ, दक्ष र उर्जावान मानव पूँजीको निर्माण गर्ने ।

प्रस्तुत बजेटका प्राथमिकता निम्नानुसार रहेका छन्

क) सुशासन तथा संस्थागत विकास

ख) आर्थिक विकास

ग) भौतिक पूर्वाधार विकास,

घ) सामाजिक विकास,

ड) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

च) सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

सभामुख महोदय,

अब म नेपालको संविधानको धारा ६० बमोजिम वित्तीय हस्तान्तरणसम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

२४.संविधानप्रदत्त प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकार सूचीमा रहेका विषयको कार्यान्वयनलाई सम्बन्धित तहबाटै सुनिश्चित गर्न राजस्व बाँडफाँट तथा वित्तीय हस्तान्तरण प्रणालीलाई थप सुदृढ र प्रभावकारी बनाइनेछ। अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणलाई नतिजामुखी बनाउन सशर्त र सम्पूरक अनुदानलाई आयोजनाको कार्यप्रगति र नतिजाका आधारमा निकासा गर्ने नीति लिइएको छ।

२५.राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसका आधारमा स्थानीय तहलाई रु.१ अर्ब

५० करोड वित्तीय समानीकरण अनुदान हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

२६.सशर्त अनुदानतर्फ स्थानीय तहलाई रु.२ अर्ब ६३ करोड ३० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

२७.स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा पूर्वाधार सम्बन्धी आयोजना सञ्चालन गर्न सम्पूरक अनुदानतर्फ रु. १ अर्ब ४२ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

२८.राजस्व बाँडफाँट बापत सवारी साधन कर तर्फ स्थानीय तहमा रु.१ अर्ब २६ करोड रकम हस्तान्तरण हुने अनुमान गरिएको छ ।

सभामुख महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेटमा रहेका मुख्य क्षेत्रगत कार्यक्रम र विनियोजन प्रस्तुत गर्दछु ।

कानूनी शासन, शान्ति सुरक्षा र विपद् व्यवस्थापन

२९.प्रदेशको एकल तथा साझा अधिकार सूचीमा रहेका विषयमा आवश्यकता अनुसार कानून निर्माण गरिनेछ । विद्यमान कानूनमा समसामयिक परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

३०. प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले तर्जुमा गरेका ऐन, नियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिको अद्यावधिक विवरण विद्युतीय सूचना प्रणालीमा अभिलेखीकरण गरिनेछ। प्रदेश राजपत्रलाई डिजिटल राजपत्रको रूपमा रूपान्तरण गरी नियमित र स्वःप्रकाशित हुने व्यवस्थालाई सुनिश्चित गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।

३१. प्रदेशभित्रको शान्ति सुरक्षालाई भरपर्दो, प्रभावकारी र सुदृढ बनाउन प्रादेशिक सुरक्षा संरचनाको आवश्यक भौतिक पूर्वाधार विकास गरिनेछ। प्रदेशको सुरक्षा ब्यवस्थालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी मुख्य सहरी क्षेत्रका सडक र राष्ट्रिय राजमार्गले छुने सहरी सडकमा 'स्मार्ट सीसीटीभी (CCTV) सर्भिलेन्स प्रणाली' को जडान र विस्तार गर्न आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरिएको छ।

३२. सडक अनुशासन, व्यवस्थित पार्किङ र सुरक्षालाई ध्यान दिई प्रदेशभित्र गुड्ने सार्वजनिक सवारी साधनहरूमा जीपिएस प्रणाली(GPS System) राख्न

अनिवार्य गर्दै लगिनेछ। साथै नियमन ब्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाई जीपिएस निगरानी प्रणाली(GPS Tracking System) बाट अनुगमन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३३. झापाको मेचीनगर र मोरङको रंगेलीमा प्रयोगविहिन अवस्थामा रहेका कोभिड होल्डिङ सेन्टरलाई सुधारगृह तथा पुनःस्थापना केन्द्रको रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरिएको छ।

३४. सवारी चालक अनुमति पत्रको परीक्षा प्रणालीलाई सरल, सहज र पारदर्शी बनाइनेछ। विगत वर्षदेखि वितरण गर्न बाँकी रहेका सवारी चालक अनुमति पत्रको वितरण आगामी आर्थिक वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ। सुरक्षण मुद्रण केन्द्रसँगको समन्वयमा प्रदेशबाटै लाइसेन्स छपाइ कार्य आरम्भ गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३५. झापाको अर्जुनधारा र मोरङको रंगेलीमा स्थापित आपतकालीन सेवा केन्द्रलाई सम्बन्धित स्थानीय तहको सहकार्यमा सञ्चालन र ब्यवस्थापन गर्न

आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ। साथै तेहथुमको आठराई, धनकुटाको हिले, सुनसरीको बराहक्षेत्र, मोरङको उर्लावारी र खोटाङको खोटेहाङमा आपतकालीन सेवा केन्द्रको भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३६. प्राकृतिक तथा मानवीय विपद्बाट नागरिकको जीवन र सम्पत्तिको रक्षा गर्न प्रदेशको विपद् जोखिम नक्साङ्कन, पूर्व सूचना प्रणालीका लागि विपद् पोर्टल र डिजिटल विपद् पार्श्वचित्र निर्माण गरिनेछ। यसबाट विपद् पूर्व सूचना प्रणाली अनुमानयोग्य हुने विश्वास गरेको छ।

३७. विपद्जन्य घटनामा परेका पीडितको उद्धार, राहत तथा सहायतालाई प्रभावकारी बनाउन प्रदेश आकस्मिक कोषबाट खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

३८. २०८२ भाद्र २३ र २४ को घटनामा जली नष्ट भएका सरकारी अभिलेख सुदृढीकरण तथा

डिजिटाइजेशन गर्ने कार्यका लागि रु.१ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

३९. प्रादेशिक सञ्चार प्रतिष्ठान मार्फत समग्र सञ्चार क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि विविध कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु.४ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

४०. सूचना प्रविधिको अध्ययन, विकास र विस्तार गर्न धनकुटाको चौबिसे क्षेत्रमा आइ.टि. पार्क स्थापना र सञ्चालन गर्न रु.२ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। कृत्रिम बौद्धिकता (Artificial Intelligence) र सूचना प्रविधि सम्बन्धी ज्ञान, सीप र क्षमता विकास गर्न प्रदेशका पाँच हजार युवालाई तालिम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ।

४१. प्रदेशको भौगोलिक अवस्थालाई दृष्टिगत गरी वातावरण अनुकूलको कृषि उत्पादन तथा भू-उपयोग गर्ने नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। कम उपयोग भएका वा उपयोगविहीन रहेका सरकारी, सार्वजनिक तथा नदी उकास जग्गाको पहिचान, नापजाँच तथा अभिलेखिकरण

अद्यावधिक गरी बहुउपयोगमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ ।

४२. बालविवाह रोकथाम तथा लागुपदार्थ दुर्व्यसन न्यूनीकरण गरी समाजप्रति उत्तरदायी र नैतिकवान् नागरिक निर्माण गर्न युवा लक्षित “म अघि बढ्छु” अभियानलाई निरन्तरता दिन रु.२ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

कानूनी शासन, शान्ति सुरक्षा र विपद् व्यवस्थापनका लागि कुल रु.९४ करोड विनियोजन गरेको छु ।

सडक पूर्वाधार तथा सहरी विकास

४३. स्रोत सुनिश्चित भई कार्यान्वयनमा रहेका बहुवर्षीय पूर्वाधार आयोजना र पुनःनिर्माण गर्नुपर्ने कार्यालय भवन पूर्व निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न समयसीमा सहितको कार्ययोजना र अनुगमन कार्यतालिका अनुसार ठेक्का व्यवस्थापन गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।

४४. “प्रादेशिक सडक सञ्जाल गुरूयोजना” मा निर्दिष्ट प्रादेशिक लोकमार्ग, प्रादेशिक मार्ग एवम् स्थानीय तहका केन्द्र एवं व्यापारिक केन्द्र जोड्ने सडकलाई प्राथमिकतामा राखी विस्तार र स्तरोन्नति गर्नका लागि रु.४ अर्ब ३९ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
४५. पूर्वाधार संरचनाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालयमा रहेको प्रयोगशालाको उपयोग गर्नुका साथै जिल्लामा आधारभूत परीक्षणका लागि उपकरण जडान गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
४६. पूर्वाधार निर्माणमा स्थानीय संस्कृति झल्किने गरी परम्परागत प्रविधि, सीप र स्थानीय निर्माण सामग्रीको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
४७. प्रदेशभित्र बसोबास गर्ने विपन्न तथा आवासविहीन परिवारलाई आवासको व्यवस्था गर्न कोशी जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । यसका लागि रु. ४ करोड ५० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

४८.हिमाली तथा पहाडी जिल्लाका रणनीतिक महत्वका १० स्थानमा आधारभूत पूर्वाधार सहितका साना सहर विकास गर्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ ।

४९.प्रदेशभिन्नका पूर्वाधार संरचना निर्माणमा भवन संहिताको परिपालना गरी भूकम्प प्रतिरोधी, अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री र वातावरण अनुकूलित उत्थानशील संरचना तयार गर्ने कानूनी व्यवस्था मिलाइएको छ ।

५०.रंगेली र सुर्योदय नगरपालिकासँगको सहकार्यमा फोहोर व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण गर्न प्राविधिक तथा वित्तीय सहयोगका लागि रु.२ करोड ८० लाख बजेट व्यवस्था गरिएको छ । साथै प्रदेश लगानी प्राधिकरण मार्फत निजी क्षेत्रलाई समेत फोहोर व्यवस्थापन कार्यमा सहभागी हुने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

५१.प्रदेश सरकारद्वारा निर्मित संरचनाको पहिचान खुल्नेगरी नामाकरण, सौन्दर्यीकरण र छुट्टै मानक रङ्ग

प्रयोग गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

सडक पूर्वाधार तथा सहरी विकासका लागि कुल रु.१२ अर्ब ३८ करोड विनियोजन गरेको छु।

ऊर्जा, खानेपानी, सिँचाई र सरसफाई

५२.उज्यालो सहर कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहसँगको सह-लगानीमा प्रदेश भित्रका प्रमुख राजमार्गसँग जोडिएका सहरहरू रंगेली, गाईघाट, हलेसी र विर्तामोडमा सोलार सडक बती जडान गर्ने कार्यको लागि रु.२ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ। विद्यार्थी संख्याका आधारमा सामुदायिक विद्यालयलाई लक्षित गरी “सामुदायिक विद्यालय रुफटप सोलार कार्यक्रम” स्थानीय तहको सहकार्यमा सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५३.सौर्य ऊर्जाको अधिकतम उपयोग गरी विद्युत खपतलाई कम गर्न प्रादेशिक प्रयोगशाला विराटनगर, उच्च अदालत विराटनगर, प्रादेशिक अस्पताल भद्रपुर

र मदन भण्डारी ट्रमा सेन्टर ऊर्लावारीमा रुफटप सोलार जडान कार्य साथै पूर्वाञ्चल ईन्जिनियरिङ्ग क्याम्पस धरानमा १ मे.वा.सम्मको यूटीलिटी स्केल सोलार प्लान्ट जडान कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५४.कोशी प्रदेशका प्रमुख घाट चतराघाट, मुक्तिघाट-इटहरी, सिंघियाघाट-विराटनगर र निन्दा खोला रामघाट-काकडभिद्रामा उपयुक्त प्रविधि सहितको शवदाह गृह निर्माणको लागि रु.२ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५५.जनताको जलविद्युत कार्यक्रम अन्तर्गत ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको ७७.५ मे.वा.को घुन्सा खोला जलविद्युत आयोजना तथा ७०.३ मे.वा.को सिम्बुवा खोला जलविद्युत आयोजनाको लागि रु.१५ करोड र सोलुखुम्बु जिल्लाको आमादब्लम साना जलविद्युत आयोजनाको प्रसारण लाईन निर्माणको लागि वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत रु.५ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५६.निर्माणाधीन रहेका खानेपानी योजनामध्ये रु.२५ लाखसम्ममा सम्पन्न हुने करिब २०० योजनाको लागि रु.२७ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। खानेपानी सेवा विस्तारको लागि स्रोत सुनिश्चितता प्राप्त भएका बहुबर्षीय खानेपानी योजनाको लागि रु.२४ करोड १५ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ। खानेपानीको मूल संरक्षण गर्दै जीर्ण तथा पुराना खानेपानी आयोजनाहरूको मर्मत संभार गरी क्रमशः संचालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइएको छ। खानेपानी सेवा उपलब्ध नभएका स्थानमा स्थानीय तहसँगको साझेदारीमा लिफ्ट तथा डिप बोरिंग मार्फत खानेपानी सेवा पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाइएको छ।

५७.संघ सरकार तथा स्थानीय तहसँगको साझेदारीमा कोशी प्रदेशको १३७ पालिका मध्ये बाँकी ६६ पालिकामा समावेशी तथा जलवायु उत्थानशिल खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (वास प्लान) तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गर्न रु.१ करोड विनियोजन गरिएको छ। सार्वजनिक शैक्षिक संस्था

तथा सार्वजनिक स्थानहरूमा स्वच्छ खानेपानी वितरण प्लान्ट जडान गर्न र पानीको गुणस्तर मापन तथा निर्माण सामग्री परीक्षणका लागि प्रादेशिक प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्यलाई निरन्तरताको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५८. कोशी प्रदेशका छपत्र निर्वाचन क्षेत्र मध्ये अठ्तीस निर्वाचन क्षेत्रमा प्रति क्षेत्र एक करोडका सिँचाई आयोजना र बाँकी अठार निर्वाचन क्षेत्रमा जलउत्पन्न, खानेपानी र ऊर्जासँग सम्बन्धित आयोजना एक करोडका दरले जम्मा रु.५६ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। साना सिँचाई कार्यक्रम तथा किसानद्वारा संचालित सिँचाई प्रणालीको मर्मत तथा सुदृढीकरण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ। सीमान्तकृत तथा न्यून आय भएका किसानको लागि साना सोलार सिँचाई कार्यक्रम लागु गरिनेछ।

५९. सतह सिँचाई नपुगेका कृषियोग्य भूमिमा सिँचाई सुविधा विस्तार गर्न भूमिगत सिँचाई कार्यक्रम, पहाडी सुख्खाग्रस्त क्षेत्रमा वर्षात्को पानी संकलन, जलाशय

सहितको मुहान सुधार, पुनर्भरण, पोखरी निर्माण र संरक्षणको कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ।

६०.चुरे लगायत वातावरणीय रूपमा संवेदनशील क्षेत्रमा जलवायु उत्थानशीलताका कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ। नदी कटान र बाढीबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न नदी नियन्त्रण र तटबन्धका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ। जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद व्यवस्थापनका लागि कूल रकम रु.६२ करोड ५३ लाख विनियोजन गरिएको छ।

उर्जा, खानेपानी, सिँचाई र सरसफाईका लागि रु.६ अर्ब २८ करोड विनियोजन गरेको छु।

पर्यटन, वन तथा वातावरण

६१.प्रदेशभित्रका पूर्वाधार निर्माणमा स्वदेशी काठको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइने छ। वन व्यवस्थापन अन्तर्गत उत्पादित काठ दाउराको व्यवस्थापन, स्वदेशी काठको उपभोग, बजारीकरण, वन उद्यम

प्रवर्द्धन गरी रोजगारी अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

६२. पर्यावरण सन्तुलन र भू-क्षय नियन्त्रणका लागि नदी उकास क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरिनेछ। चुरे क्षेत्रको जैविक विविधता जोगाउन प्राकृतिक पुनरुत्पादनलाई बढावा दिँदै चुरे क्षेत्रको संरक्षण र दिगो उपयोगका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

६३. कोशी प्रदेशको पहिचान र प्राकृतिक सम्पदाका रूपमा रहेका हाब्रे (रेडपाण्डा) र हिउँ चितुवा लगायतका लोपोन्मुख वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि विशेष व्यवस्था मिलाइएको छ। सुनसरीको रामधुनीमा प्रादेशिक प्राणी उद्यान स्थापना गरी घाइते तथा टुहुरा वन्यजन्तुको संरक्षण, उद्धार तथा पुनःस्थापना गर्न र यस क्षेत्रलाई प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

६४. वन क्षेत्रभित्रका मिचाहा प्रजातिका वनस्पतिको प्रयोगबाट प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने कार्यक्रम

सञ्चालन गरिनेछ। स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित हरित रोजगारी सिर्जना गर्न बाँस उद्यमको स्थापना र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।

६५. कोशी प्रदेशको पूर्वी पहाडी क्षेत्रका पाँच जिल्लामा कार्यान्वयन भइरहेको "वन, भूमि र जैविक विविधताको दिगो व्यवस्थापनका लागि क्षमता अभिवृद्धि आयोजना" लाई निरन्तरता दिन रु. १५ करोड ४ लाख विनियोजन गरिएको छ।

६६. बढ्दो मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्वलाई दिगो रूपमा न्यूनीकरण गर्न सोलार तथा इलेक्ट्रिक फेन्स जडान गरिनेछ। वन क्षेत्रभिन्न वन्यजन्तुका लागि पानीका स्रोत संरक्षण, पोखरी व्यवस्थापन, आहाराका लागि वनजन्य फलफूल रोपण र वासस्थान संरक्षणको व्यवस्था मिलाईनेछ। वन्यजन्तुबाट प्रभावित नागरिकलाई राहत वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ।

६७. निजी तथा सार्वजनिक वनको घनत्व अभिवृद्धिका लागि स्थानीय तहमा वन नर्सरी स्थापना र वृक्षारोपणका कार्यक्रमलाई सघन रूपमा अघि बढाइनेछ। वन क्षेत्रलाई उत्पादन र आयआर्जनसँग जोड्न अनुत्पादक वन, खाली सार्वजनिक जग्गा तथा उपयोग नभएका जमिनको सदुपयोग गरी तेजपत्ता, रुद्राक्ष, बोधिचित्त, रबर, लाहा, अगरवुड र अम्रीसो जस्ता उच्च मूल्ययुक्त नगदे वनबालीको खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। रैथाने प्रकृतिका बहुमूल्य सतिसाल र सांदन प्रजातिको संरक्षण र बिरुवा उत्पादन गरी कृषि-वन विकास गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाइएको छ।

६८. "चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई" भन्ने नारालाई आत्मसात् गर्दै चुरे क्षेत्रको संवेदनशील जग्गा संरक्षणका लागि भूमिगत जल पुनर्भरण पोखरी निर्माण, जोखिमयुक्त जलाधार क्षेत्र व्यवस्थापन, गल्छी तथा पहिरो नियन्त्रण, फलफूल सहितको बायोइन्जिनियरिङ र नदी तटबन्ध निर्माणका कार्य

सञ्चालन गर्न रु. १८ करोड ९२ लाख विनियोजन गरिएको छ।

६९. पर्यटन क्षेत्रलाई कोशी प्रदेशको आर्थिक रूपान्तरणको मुख्य मेरुदण्डका रूपमा स्थापित गरिनेछ। प्रदेशभित्र रहेका अद्वितीय पर्यटकीय सम्भावनाको उजागर, पर्यटकीय पूर्वाधारको आधुनिकीकरण, लगानी आकर्षण एवं दिगो व्यवस्थापन गर्न “कोशी प्रदेश एकीकृत पर्यटन विकास गुरुयोजना” तर्जुमा गरिनेछ।

७०. गैर आवासीय नेपालीलाई आफ्नो मातृभूमि तथा विदेशमा रहेका नेपाली मूलका समुदायलाई आफ्नो पितृभूमि नेपालको प्राकृतिक सौन्दर्य, मौलिक संस्कृति र भूगोलसँग परिचित गराई अपनत्व बढाउन “नेपाली मन, आत्मियपन” अभियानलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

७१. कोशी प्रदेशलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटन गन्तव्यका रूपमा स्थापित गर्न २०८३ श्रावणदेखि २०८५ असारसम्म “कोशी प्रदेश भ्रमण वर्ष” लाई गौरवका साथ सञ्चालन गरिनेछ। यस बृहत् अभियान

अन्तर्गत आन्तरिक, अन्तरप्रदेशीय तथा विदेशी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने कार्यक्रमका लागि रु. १२ करोड १२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

७२.तीनै तहका सरकारको सह-लगानी र स्वीस सरकारको आर्थिक एवं प्राविधिक सहयोगमा संचालित पदमार्गमा आधारित साहसिक तथा पर्यावरणीय पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ। प्रदेशका २९ वटा स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने चियाबारी, फाल्गुनन्द, लालीगुराँस र मुन्धुम पदमार्गको एकीकृत पूर्वाधार विकासका लागि रु. १२ करोड ७७ लाख विनियोजन गरिएको छ।

७३.प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य, पदमार्ग र होमस्टेमा रैथाने तथा स्थानीय उत्पादनको प्रयोग, बजारीकरण र उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गरी पर्यटन क्षेत्रलाई स्थानीय आर्थिक विकासको बलियो संवाहकका रूपमा स्थापित गरिनेछ।

७४.प्रदेशका प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धनका लागि

“अर्जुनधारा, किच्चकवध, कृष्णथुम्की, बृहत बिराट क्षेत्र, दूधकुण्ड, बर्जुताल, ध्वजेडाँडा, लारुम्बा, पत्ताले, चिवाभञ्ज्याड, तिम्बुड पोखरी, बोराबाँध, कन्याम, श्रीअन्तु र सन्दकपुर” लगायतका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यको एकीकृत विकासका साथै धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि चारधाम, शिव र महाभारत सर्किट लगायतका धार्मिक परिपथको विकास गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

७५. सार्वजनिक निजी क्षेत्रको साझेदारीमा गुप्तवराह मोनोरेल, केचना जिरो टनेल, ध्वजेडाँडा नटराज पार्क र तीनजुरे गुराँस केबलकार लगायतका पर्यटकीय पूर्वाधार विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईएको छ।

पर्यटन, वन तथा वातावरणका लागि कुल रु.३ अर्ब ४९ करोड विनियोजन गरेको छु।

शिक्षा, खेलकुद, संस्कृति, रोजगार र समावेशिता

७६. प्रदेश, स्थानीय तह र साझेदार संस्थाको सहकार्यमा हिमाली र पहाडी जिल्लाका सामुदायिक विद्यालयको भवन, छात्रावास, शौचालय, कम्प्युटर तथा विज्ञान प्रयोगशाला लगायतका पूर्वाधार निर्माणमा रु.४४ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

७७. विद्यार्थीको शिक्षण सिकाइमा सुधार ल्याउन प्रविधिमैत्री, बालमैत्री तथा वातावरणमैत्री कार्यक्रमका लागि रु.२१ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

७८. सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकको क्षमता विकासका साथै वृत्ति विकास गरी कक्षाकोठामा उत्प्रेरणा सहितको सिकाइ सुनिश्चित गर्न शिक्षक तालिमका लागि रु.५ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

७९. प्राविधिक धारका विद्यालय सञ्चालन गर्न प्राथमिकताका आधारमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ। प्राविधिक शिक्षामा विद्यार्थी तथा युवालाई आकर्षण गर्न “पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम” लाई निरन्तरता

दिइएको छ। यसका लागि रु.१ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८०. बेरोजगार युवा तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिको सीप पहिचान तथा विकास, सहूलियत ऋण र उद्यम सञ्चालन कार्यक्रमका लागि ४४ वटा स्थानीय तहको लागत साझेदारी हुने गरी रु.११ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८१. श्रम बजारको आवश्यकता र माग बमोजिम दक्ष र सीपयुक्त जनशक्ति तयार गरी स्वदेशमै रोजगारी सिर्जना गर्न युवालाई कार्यस्थलमा आधारित औद्योगिक प्रशिक्षार्थी तालिम सञ्चालन गर्न रु.४ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ। यसबाट प्रदेशका करिब ६०० युवाहरूले सीपमूलक तालिमको अवसर प्राप्त गर्नेछन्।

८२. किशोरीको शारीरिक तथा मानसिक विकासलाई लक्षित गर्दै "किशोरी सशक्तीकरण तथा आत्मरक्षा" अभियानलाई निरन्तरता दिदै सीमान्तकृत समुदायका छोरीलाई शिक्षाको मूलधारमा जोडी आर्थिक तथा

सामाजिक रूपान्तरण गर्न "सक्षम छोरी" कार्यक्रमको निरन्तरताका लागि रु.७ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। यसबाट १२५२ वटा सामुदायिक विद्यालयका करिब २ लाख ७५ हजार छात्रा लाभान्वित हुनेछन्।

८३.राज्यको मूलधारबाट पछाडि परेका वा पारिएका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लिम, लोपोन्मुख र सीमान्तकृत समुदाय, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, एकल महिला र संरक्षणविहीनको संरक्षण, पुनःस्थापना तथा आर्थिक सशक्तीकरणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

८४.अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार, सम्मान र पूर्ण सहभागिताको लागि हाल सञ्चालित "अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम" लाई सबै स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गरिएको छ। श्रवणशक्तिविहीन तथा स्वर-बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता

भएका व्यक्तिको सार्वजनिक सेवा, सूचना र न्यायमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न र साङ्केतिक भाषाको अधिकार प्रवर्द्धन गर्न रु.१६ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८५.बौद्धिक अपाङ्गता तथा अटिजम भएका बालबालिकाका लागि स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा आवश्यक सेवासहितको स्रोत कक्षाको निरन्तरताका लागि रु.१ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८६.कोशी प्रदेशका १०० वटा सामुदायिक विद्यालयमा डिजिटल बोर्ड सहितको प्रविधि मैत्री सिकाइ सुरुवात गर्न लागि रु.१० करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८७.संस्कृति र परम्परालाई जगेर्ना गर्दै ज्योतिष, वास्तु तथा तान्त्रिक शास्त्रको अध्ययन अनुसन्धान गर्न दक्षिण एसियाली तन्त्र-वास्तु तथा ज्योतिष अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ।

८८. लैङ्गिक हिंसा र मानव बेचबिखनविरुद्ध 'शून्य सहनशीलता' को नीति लागू गर्दै पीडितको शीघ्र उद्धार, संरक्षण र सम्मानजनक पुनःस्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। प्रदेशलाई सडक बालबालिका र सहयोगापेक्षी सडक मानवमुक्त बनाउने अभियानलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

८९. मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालयको भौतिक पूर्वाधार र शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गरी वैज्ञानिक अध्ययन, अनुसन्धान र आविष्कारको उत्कृष्ट केन्द्रका रूपमा विकास गर्न रु.२० करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। धनकुटामा चिकित्साशास्त्र विधाको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

९७ वटा सामुदायिक क्याम्पसको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि रु.५ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

९०. खेलकुद क्षेत्रको समग्र विकासका लागि प्रदेशस्तरीय प्रतियोगिता, राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड र राष्ट्रियस्तरका

खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्न रु.२३ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

९१.विराटनगर महानगरपालिकास्थित बैजनाथपुरमा प्रादेशिक खेलकुद ग्राम विकास गरिनेछ। गिरिजाप्रसाद कोइराला क्रिकेट रङ्गशालालाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको क्रिकेट रङ्गशालाका रूपमा स्तरोन्नति तथा संघसँगको सहकार्यमा निर्माण कार्य अघि बढाउन रु.५ करोड विनियोजन गरिएको छ।

९२.भाषा, लिपि, साहित्य, कला र सङ्गीतको विकास गर्दै यस क्षेत्रका विशिष्ट स्रष्टालाई उचित सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। साथै समुदायमा रहेका मौलिक एवम् रैथाने ज्ञान, सीप, प्रविधि, संस्कृति र परम्पराको खोज, अनुसन्धान र संरक्षणका लागि रु.२७ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।

९३.बृहत्तर बराहक्षेत्र, पाथिभरा, हलेसी महादेवस्थान लगायत पुरातात्विक र ऐतिहासिक स्थलको विकास, संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गरी धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रका

रूपमा विकास गर्नका लागि रु.२ करोड २५ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

९४.कोशी प्रदेशसँग सम्बद्ध राष्ट्रिय विभूति, राष्ट्राध्यक्ष तथा प्रधानमन्त्री भइसक्नुभएका विशिष्ट व्यक्तित्वको योगदानलाई उच्च सम्मान गर्दै जन्मस्थल वा निवासलाई सङ्ग्रहालयका रूपमा विकास गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

शिक्षा, खेलकुद, संस्कृति, रोजगार र समावेशिताका लागि कुल रु.३ अर्ब १० करोड विनियोजन गरेको छ।

स्वास्थ्य सेवाको विस्तार

९५.“मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी” अभियानलाई निरन्तरता दिँदै नसर्ने रोगको रोकथामका लागि सचेतना, स्क्रिनिङ, जोखिम मूल्याङ्कन, उपचार र निगरानी पद्धतिलाई समुदायस्तरसम्म विस्तार गरिनेछ। विद्यालय नर्सिङ्ग सेवालार्इ थप विस्तार गरी २५० विद्यालयमा पुऱ्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ।

९६. प्रत्येक नागरिकको स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँचको हक सुनिश्चित गर्न प्रदेश मातहतका अस्पताललाई ५० शय्यामा स्तरोन्नति गरिनेछ। साथै, रणनीतिक स्थानमा रहेका पाँचथर, मदन भण्डारी अस्पताल तथा ट्रमा सेन्टर, संखुवासभा र उदयपुर अस्पताललाई आईसीयू सेवा तथा जलन इकाई सहितको सुविधा सम्पन्न रेफरल अस्पतालका रूपमा विकास गरिनेछ। यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

९७. "समयमै पहिचान, समयमै उपचार; महिलाको स्वास्थ्य, हाम्रो सरोकार" भन्ने मूल नाराका साथ समुदायमा महिलाको प्रजनन स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइएको छ। पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर, आङ्खस्ने समस्या, फिस्टुला तथा निःसन्तानपनको समुदायस्तरमै एकीकृत स्क्रिनिङ सेवा विस्तारका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ।

९८. "महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको सम्मान, स्वस्थ समाज निर्माणमा निरन्तर योगदान" भन्ने मूल भावनाका साथ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि खटिएका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई प्रोत्साहित गर्न रु.२ करोड विनियोजन गरिएको छ।

९९. स्थानीय तहका आधारभूत अस्पतालमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, गुणस्तरीय औषधि, प्राविधिक सहयोग एवम् विज्ञसहितको टोलीबाट सेवा सहजीकरण गरी विशेषज्ञ सेवाको पहुँचलाई प्रोत्साहन प्रणालीमा आवद्ध गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१००. क्षयरोग नियन्त्रणका लागि कृत्रिम बौद्धिकतामा आधारित एक्स-रे सेवाको विस्तार तथा उपचार सुनिश्चित गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०१. प्रादेशिक अस्पतालमा सेवाको लागि आउने गर्भवती महिलाको स्वास्थ्य जाँच र जिल्ला अस्पतालबाट रेफर भई आएका १२ वर्ष मुनिका लक्षित बालबालिकाको निःशुल्क उपचार गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०२. समुदायमा रहेका ज्येष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य अवस्था स्क्रिनिङ गरी आवश्यकता अनुसार जीवनशैली सहज बनाउनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।
१०३. प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालालाई रोग निगरानी, महामारी पुष्टि, गुणस्तर परीक्षण तथा जनस्वास्थ्य अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने प्रेषण प्रयोगशालाको रूपमा विकास गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप क्षमता विस्तार गरिनेछ। सरकारी एवम् निजी प्रयोगशालाको नियमन गरी गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ।
१०४. आयुर्वेद, होमियोप्याथी तथा वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिलाई विस्तार गर्न रु.६ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ। विदुषी योगमाया हिमालयन आयुर्वेद विश्वविद्यालयसँगको सहकार्यमा प्रादेशिक आयुर्वेद अस्पतालको क्षमता विकास गरी शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०५. आवश्यकताको पहिचान गरी विज्ञ चिकित्सक सहित घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

स्वास्थ्य सेवाको विस्तारका लागि कुल रु.३ अर्ब ६१ करोड विनियोजन गरेको छु।

कृषि, उद्योग र सहकारी

१०६. स्थानीय सम्भाव्यता र विशिष्टताका आधारमा रैथाने बालीसहित कृषि तथा पशुपन्छीजन्य उपजको प्रशोधन, भण्डारण र बजार प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय तहसँग साझेदारी गरिनेछ। प्रदेशमा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न धान, मकै, गहुँ, कोदो, जौ, फापर लगायतका पोषक बाली उत्पादनलाई विशेष प्रोत्साहन दिने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०७. बजारमा कृषिजन्य वस्तुको माग बढी भई आयात हुने प्याज, लसुन, आलु र गोलभेडाजस्ता दैनिक उपभोग्य स्थानीय कृषि उपजको उत्पादन वृद्धि गर्न कृषकलाई विशेष प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१०८. माटोको गुणस्तर सुधारका लागि परीक्षण सेवा विस्तार गरी स्थानीय स्तरमा प्राङ्गारिक मलको उत्पादन, उपयोग, सीप र प्रविधि हस्तान्तरण मार्फत जैविक र विषादिमुक्त खेतीलाई प्रोत्साहनको लागि रु.१ करोड ९० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

१०९. कृषि उपजको प्रशोधन तथा बजारीकरण गरी व्यवसाय विस्तार गर्न साना किसानको समेत पहुँच सुनिश्चित गरी बैंक, वित्तीय संस्था तथा सहकारी संस्थामार्फत उपलब्ध हुने कृषि कर्जामा ब्याज अनुदान प्रदान गर्न रु. ८ करोड ३८ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

११०. भौगोलिक अवस्थिति, स्थानीय सम्भाव्यता तथा बजारको अवस्थाका आधारमा रैथानेबाली, व्यावसायिक फलफूल, नगदे तथा मसला बालीको प्रवर्द्धन तथा कृषि यान्त्रिकीकरण विस्तारका लागि रु.७ करोड ३० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

१११. कफी खेतीको विकास, विस्तार र बजार प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिएको छ।
११२. पशुमा लाग्ने खोरेत रोग नियन्त्रण तथा उन्मूलन अभियानलाई प्रदेशव्यापी रूपमा विस्तार गर्न तथा अन्य महामारीजन्य रोग नियन्त्रणका लागि खोप तथा जैविक सुरक्षामार्फत पशु स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्न रु.१८ करोड बजेट विनियोजन गरिएको छ।
११३. पशु नस्ल सुधार कार्यक्रममार्फत उन्नत नस्लका पशुपन्छी र माछापालन व्यवसायको विकास गरी माछामासु तथा दुग्धजन्य उत्पादन बढाइ कृषकको आय वृद्धि गर्न उच्च उत्पादन क्षमता भएका पशु नस्ल उत्पादन गर्ने निजी व्यावसायिक फर्मलाई स्रोत केन्द्रको रूपमा विकास गर्न रु.३ करोड ५९ लाख विनियोजन गरिएको छ।
११४. कृषि तथा पशुपन्छी र मत्स्य क्षेत्रमा आवद्ध साना किसान एवं व्यावसायिक फर्ममा प्राविधिक विशेषज्ञ सेवा विस्तार गर्न, किसान तथा प्राविधिकको

क्षमता अभिवृद्धि गर्न, अगुवा कृषकको पहिचान गरी सम्मान गर्न साथै विश्वविद्यालय र अनुसन्धान केन्द्रसँगको सहकार्यमा नवप्रवर्तनमा आधारित उद्यम स्थापना, अनुसन्धान र विकासलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

११५. प्रदेशभित्रका स्थानीय उत्पादनको उपयोगलाई प्रोत्साहन गर्न स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित वस्तु तथा सेवाको उत्पादन, प्रवर्द्धन, प्रयोग र बजार विस्तारका लागि रु.२ करोड ३० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ।

११६. स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित वस्तु तथा सेवाको आन्तरिक उत्पादन र स्थानीय उद्यमशीलतालाई संरक्षण गर्न प्रदेशभित्रका सम्पूर्ण सार्वजनिक निकायहरूमा स्थानीय उत्पादनको उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। साथै प्रदेशको विशिष्ट सांस्कृतिक पहिचानलाई प्रवर्द्धन गर्दै ढाका, खाँडी र अल्लो जस्ता स्थानीय घरेलु उत्पादनलाई प्रोत्साहन

गर्न कोशी प्रदेश सरकारबाट कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको पोसाक खर्चलाई निरन्तरता दिइएको छ।

११७. उपभोक्ताको हक अधिकार संरक्षण गर्न तथा बजारलाई स्वच्छ र प्रतिस्पर्धी बनाउन वस्तु तथा सेवाको उचित मूल्य र सहज आपूर्ति सुनिश्चित गर्न उपभोक्ता सचेतना, बजार अनुगमन र गुणस्तर परीक्षणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

११८. सहकारी संस्थाको प्रभावकारी नियमनमार्फत सहकारी क्षेत्रमा हुने अनियमितता, बचत अपचलन र ठगी नियन्त्रण गर्न सहकारी क्षेत्रमा संलग्न मानव संसाधनको क्षमता विकासका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ।

कृषि, उद्योग र सहकारीका लागि कुल रु.२ अर्ब ९२ करोड विनियोजन गरेको छु।

अर्थ, योजना, तथ्याङ्क र विकास

११९. आयोजनाको स्रोत सहमति सम्बन्धि मापदण्डमा परिमार्जन गरी सडक पुर्वाधारका लागि पहाडी जिल्लामा बढीमा ३० करोड तथा तराईका जिल्लामा बढीमा २५ करोडसम्मका बहुवर्षिय आयोजना मात्र स्वीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।
१२०. विगत लामो समयदेखि स्रोत सुनिश्चितता भई सम्पन्न हुन नसकेका आयोजनालाई सम्पन्न हुनेगरी स्रोत व्यवस्थापन गरिनेछ। उक्त आयोजनाको प्रगतिको अनुगमन र मूल्यांकनको लागि छुट्टै प्रणाली निर्माण गरी तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न आयोजना प्रमुखलाई जिम्मेवार बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ।
१२१. पूँजीगत खर्चलाई नतिजामुलक बनाउन वार्षिक योजना प्रस्ताव गरी सोका आधारमा बजेट तर्जुमा र कानुनी व्यवस्थामा सुधार गर्दै वित्तीय सुशासन कायम गरिनेछ। चालु खर्चलाई मितव्ययी र पारदर्शी बनाउन सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड पुनरावलोकन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१२२. हालको बजेट विनियोजन गर्ने प्रवृत्तिलाई परिमार्जन गरी बहुवर्षीय तथा रूपान्तरणकारी आयोजनालाई प्राथमिकताका आधारमा बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। आवधिक योजनाको लक्ष्य, सरकारको नीति कार्यक्रम, बहुवर्षीय एवम् प्रतिबद्ध दायित्व र राजस्वको प्राप्ति समेतको विश्लेषण गरेर मात्र उपयुक्तताका आधारमा स्रोत सहमति प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।
१२३. घरेलु, साना तथा मझौला उद्यम व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि उद्यमशीलता विकास, बजार विस्तार, नवप्रवर्तन योजना र बैकिङ कर्जामा आधारित कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ।
१२४. प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकास र सुशासन प्रवर्द्धनका लागि विकास साझेदारसँग सहकार्य एवम् साझेदारी गरिनेछ।
१२५. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउँदै बेरूजु नहुने गरी कार्यसम्पादन गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ।
१२६. नेपाल सरकारले राष्ट्रसेवक कर्मचारीको तलब वृद्धि र प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरे अनुसार प्रदेश

निजामती सेवामा कार्यरत कर्मचारीको तलब वृद्धि र प्रोत्साहन भत्ताको प्रबन्ध मिलाइएको छ। प्रदेशमा कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई उपलब्ध गराइएको खाजा खर्चलाई निरन्तरता दिईएको छ।

१२७. प्रदेशको सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापनको स्थिति यकिन गर्न सार्वजनिक खर्च तथा वित्तीय उत्तरदायित्व लेखाजोखा गरिनेछ। प्रदेश बजेटको योगदानको परीक्षण तथा लेखाजोखा गरी लैङ्गिक समानता हासिल गर्न लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

अर्थ, योजना, तथ्याङ्क र विकासका लागि कुल रु.१

अर्ब ५९ करोड विनियोजन गरेको छु।

सुशासन, क्षमता विकास र सेवाको प्रभावकारिता

१२८. शासकीय सुधारलाई प्राथमिकतामा राखी प्रशासकीय क्षमता विकास, सार्वजनिक सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि, भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरी सुशासन कायम गरिनेछ। संघ र स्थानीय तहसँगको समन्वय र

सहकार्यमा भ्रष्टाचार विरूद्धको दोस्रो रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

१२९. प्रदेश सरकारको कार्यसम्पादनलाई छिटो छरितो र प्रभावकारी बनाउन मन्त्रालय तथा अन्य निकायको पुनःसंरचना गरी कार्यक्षेत्र एवम् कार्यबोझ समेतको आधारमा संगठन संरचना र दरबन्दी पुनरावलोकन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । सेवाको प्रभावकारिता र आम नागरिकको सहजता समेतका आधारमा आइतबार दिँदै आएको सार्वजनिक विद्यालाई पुनरावलोकन गरिनेछ ।

१३०. संघीयताको कार्यान्वयन, अनुभव आदान प्रदान लगायतका साझा सरोकारका विषयमा समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गर्न मुख्यमन्त्री सम्मेलन आयोजनाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

१३१. प्रदेश सरकारबाट प्रवाह हुने सेवालाई क्रमशः विद्युतीय सूचना प्रणालीमा आवद्ध गरी प्रभावकारी एवम् विश्वसनीय बनाउन आवश्यक पर्ने बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

१३२. "ट्यालेन्ट हन्ट" अवधारणा अनुसार कोशी प्रदेशका युवा प्रतिभालाई प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवामा भित्र्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ।
१३३. प्रदेश निजामती सेवा एवम् स्थानीय सरकारी सेवाका कर्मचारीलाई सेवा प्रवेश, सेवाकालीन एवम् विषयगत दक्षता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गरी पेशागत तथा व्यावसायिक क्षमता विकास गर्न प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान लगायत प्रदेश सरकार अन्तर्गतका तालिम प्रदायक संस्थाको गुणस्तर सुधार एवम् एकीकरण गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ।
१३४. योजना, बजेट, कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयनको अनुगमन गरी नतिजा खाकामा आवद्ध गर्न मुख्यमन्त्री ड्यासबोर्ड सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।
१३५. हिमाली र पहाडी जिल्लामा समेत महत्वपूर्ण परियोजना विकास गर्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने तथा स्वदेशी एवं विदेशी लगानी सहजीकरणका लागि विगतमा भएका लगानी प्रतिबद्धताको समीक्षा र

थप लगानीका क्षेत्र पहिचान गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइएको छ।

सुशासन, क्षमता विकास र सेवाको प्रभावकारिताका कुल रु.६२ करोड विनियोजन गरेको छु।

सभामुख महोदय,

अब म माथिका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन र श्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु।

१३६. आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न रु.४० अर्ब ४४ करोड ९८ लाख विनियोजन गरेको छु। कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रु.१३ अर्ब ९७ करोड ६३ लाख अर्थात ३४.५५ प्रतिशत, पूँजीगततर्फ रु.२० अर्ब ७५ करोड ९९ लाख अर्थात ५१.३२ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्थातर्फ रु.१५ करोड अर्थात ०.३७ प्रतिशत रहेको छ। यो अनुमान चालु आर्थिक वर्षको विनियोजनको तुलनामा १२.७४ प्रतिशतले बढी रहेको छ। कुल विनियोजनमा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ रु.५ अर्ब ५६ करोड ३६ लाख रहेको छ।

१३७. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च ब्यहोर्ने स्रोतमध्ये प्रदेश सरकारको आन्तरिक राजस्वबाट रु.५ अर्ब ५० करोड, राजस्व बाँडफाँटबाट रु.१२ अर्ब ८७ करोड, संघबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रु.९ अर्ब १२ करोड, सशर्त अनुदानबाट रु.५ अर्ब ९५ करोड, समपुरक अनुदानबाट रु.८४ करोड, विशेष अनुदानबाट रु.५५ करोड, रोयल्टीबाट प्राप्त हुने रकमबाट रु.४१ करोड र सोझै भुक्तानीबाट रु.२० करोड खर्च ब्यहोरिनेछ। बाँकी अपुग रकम नगद मौज्जातबाट रु.५ अर्ब ब्यहोरिनेछ।

सभामुख महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को राजस्व परिचालनको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु।

१३८. नागरिकको आवश्यकता र बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका लागि राजस्वका थप स्रोत पहिचान गर्नुका साथै व्यवस्थित रूपमा परिचालन गर्ने, चुहावट नियन्त्रण गरी राजस्व सङ्कलनलाई प्रभावकारी बनाउने,

संविधानतः साझा अधिकार सूचीमा रहेका राजस्व अधिकारको समन्वयात्मक कार्यान्वयन गर्ने र एकल कर प्रशासनमार्फत प्रदेश र स्थानीय तहबाट सङ्कलन हुने राजस्वको दायरा विस्तार गर्ने आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व नीतिको मुख्य उद्देश्य रहेको छ। यी उद्देश्य हासिल गर्न देहायका राजस्व नीति अवलम्बन गरिनेछः-

- (क) राजस्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन नीतिगत, कानूनी र संरचनागत सुधार गरिनेछ,
- (ख) प्राकृतिक स्रोत साधनको व्यवस्थित र दीगो उपयोग हुने गरी राजस्व परिचालन गरिनेछ,
- (ग) राजस्व प्रशासनलाई आधुनिक, पारदर्शी र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ,
- (घ) राजस्व परिचालनमा संलग्न जनशक्तिको सीप र क्षमता विकास गरिनेछ,
- (ङ) प्राकृतिक स्रोतको अवैध उत्खनन् तथा चोरी निकासीलाई नियन्त्रण गरी लक्ष्य अनुसार राजस्व संकलन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, पालिका, सुरक्षा निकाय र

सरोकारवालासँगको समन्वयमा अनुगमन गरिनेछ।

(च) प्रदेशबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवालार्ई सरल, सहज र प्रविधिमैत्री बनाई राजस्व संकलनमा गुणात्मक सुधार गरिनेछ।

(छ) स्वेच्छिक कर परिपालना र सूचना प्रणालीको प्रयोगका माध्यमबाट राजस्व चुहावट नियन्त्रण गरिनेछ।

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को राजस्वसँग सम्बन्धित कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु।

१३९. प्रदेशको समग्र राजस्व प्रणालीको अध्ययन गरी प्रदेश राजस्व ऐन परिमार्जन गरिनेछ। प्रदेश राजस्व परामर्श समितिलार्ई पुनःसंरचना गरिनेछ। राजस्व प्रशासनको विद्यमान संरचना सुधारको विस्तृत खाका तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

१४०. कर प्रशासनको लागि एकीकृत सूचना प्रणालीको विकास गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।

१४१. राजस्वको दायरा वृद्धि गर्न सामुदायिक तथा साझेदारी वनको काठ दाउरा विक्री आय प्रदेश

सञ्चित कोषमा दाखिला हुने व्यवस्था मिलाइएको छ। साथै खानेपानी र प्रादेशिक पूर्वाधार प्रयोगशालाबाट प्रदान गरिने सेवामा सेवा शुल्क लिने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१४२. प्राकृतिक स्रोतको अवैध उत्खनन् र चोरी निकासी पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्न कार्यदल बनाई नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१४३. कर सचेतना कार्यक्रमलाई सरोकारवालासँगको सहकार्यमा अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। कर चुहावट नियन्त्रणका लागि प्रदेश राजस्व कार्यालयको भूमिकालाई सशक्त बनाइनेछ।

१४४. राजस्व प्रशासनलाई चुस्त र व्यावसायिक बनाउन प्रदेश र स्थानीय तहका राजस्व संकलनमा संलग्न कर्मचारीहरूका लागि राजस्व संकलन सम्बन्धी विशेष क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिनेछ। स्थानीय तहबाट संकलित राजस्व नियमित प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्ने स्थानीय तहलाई प्रोत्साहन स्वरूप रु. ५ करोड थप वित्तीय हस्तान्तरण गरिनेछ।

सभामुख महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि राजस्व सम्बन्धमा उपलब्ध गराइएका छुट तथा सुविधाहरु प्रस्तुत गर्दछु।

१४५. तराई क्षेत्र, भित्री मधेश वा अन्य प्रदेशका व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले हिमाली तथा पहाडी जिल्लामा आवास, कृषि वा उद्योग प्रयोजनका लागि घर सहितको जग्गा खरिद गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्क पूर्ण रूपमा छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१४६. कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०८२ मा लगानी प्रतिबद्धता व्यक्त भई प्रदेश लगानी प्राधिकरणसँग सम्झौता भएका परियोजना वा प्रदेश लगानी प्राधिकरणसँग सम्झौता भई सार्वजनिक निजी साझेदारीमा कार्यान्वयन हुने परियोजनाका नाममा प्रदेश लगानी प्राधिकरणको सिफारिसमा खरिद हुने जग्गाको लिखत पारित गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचहत्तर प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१४७. पाँच वर्ष भन्दा बढी अवधिको सवारी कर तिर्न बाँकी रहेको कुनै सार्वजनिक तथा निजी सवारी साधनको सवारी धनीले लगत कट्टा गर्न चाहेमा पछिल्लो एक आर्थिक वर्षको सवारी कर मात्र

२०८४ जेष्ठ मसान्तसम्म बुझाएमा अन्य तिर्न बाँकी कर, शुल्क, दस्तुर तथा जरिवाना छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१४८. चौध वा सोभन्दा बढी सिट क्षमता भएका भाडाका सवारी साधनले विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सहुलियतको रूपमा भाडामा छुट दिए बापत त्यस्ता सवारी साधनका धनीले तिर्नुपर्ने सवारी साधन करमा साठी प्रतिशत छुट हुने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको छ।

१४९. कोशी प्रदेश भ्रमण वर्षलाई लक्षित गरी छिमेकी मुलुकका पर्यटक मात्र सीमा क्षेत्रबाट चढाएर कोशी प्रदेशभित्र वा अन्य प्रदेशका पर्यटकीय गन्तव्यसम्म प्रत्यक्ष सवारी सेवाको सञ्चालन गर्ने सवारीलाई सवारी साधन करमा पूर्ण छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५०. कृषिजन्य उद्योग, चिया खेती, कफी खेती, कपास खेती, पुष्प व्यवसाय, तरकारी खेती, पशुपंक्षी पालन, अलैची खेती, जडीबुटी खेती एवं फलफूल उद्योगको नाममा र चक्ला मिलाई सामूहिक खेती प्रयोजनका

लागि जग्गा खरिद गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचास प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५१. प्रदेशभिन्न सुर्ती, गुट्खा, पानपराग र मदिराजन्य उद्योग बाहेकका उत्पादनमूलक उद्योग स्थापना तथा सञ्चालन गर्न उद्योगको नाममा खरिद गर्ने जग्गाको लिखत पारित गर्दा सोमा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा चालीस प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५२. एक सयदेखि तीनसय जनासम्म प्रत्यक्ष रोजगारी दिने उत्पादनमूलक उद्योग स्थापना वा विस्तार गर्नका लागि जग्गा खरिद गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पैतालीस प्रतिशत र तीनसय जनाभन्दा बढी व्यक्तिलाई रोजगारी दिने उद्योगलाई पचास प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५३. होटल तथा लज, रेष्टुराँ तथा रिसोर्ट र पार्टी प्यालेसलाई पर्यटन विकास (संशोधन सहित) नियमावली, २०७७ बमोजिम लाग्ने इजाजत र नवीकरण दस्तुरमा छुट हुनेछ।

१५४. पर्यटन व्यवसायको इजाजतपत्र प्राप्ति र नवीकरणका लागि बैंक जमानत २०८४ असार मसान्तसम्म राख्नु नपर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५५. कडा रोग लागेका व्यक्ति, सहिद एवम् विपन्न परिवार, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, द्वन्द्व प्रभावित, हिंसामा परेका नागरिक र सत्तरी वर्ष पूरा भएका ज्येष्ठ नागरिकलाई प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला शुल्कमा ९० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको छ।

सभामुख महोदय,

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र नतिजामुखी रूपमा कार्यान्वयन गर्न देहायबमोजिमको व्यवस्था मिलाएको छु।

१५६. बजेटलाई समय सीमामा कार्यान्वयन गर्न आर्थिक वर्ष शुरु हुनु अगावै कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना सम्बन्धित मन्त्रालय तथा अन्य निकायबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५७. बजेट कार्यान्वयनलाई जिम्मेवार, जवाफदेही र प्रभावकारी बनाउन कार्यसम्पादन सम्झौतालाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५८. बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड सम्बन्धित मन्त्रालय तथा अन्य निकायले संशोधन वा नयाँ तर्जुमा गर्नुपर्ने भए आगामी साउन मसान्तभित्र अनिवार्य रूपमा सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१५९. पूँजीगत खर्चको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न आर्थिक वर्षको पहिलो त्रैमासिक अवधिभित्रै सम्पूर्ण आयोजना तथा कार्यक्रमको खरिद योजना अनुरूप खरिद प्रक्रिया सुरु गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१६०. दोस्रो त्रैमासिक अवधिसम्म पनि खरिद प्रक्रिया सम्पन्न नगर्ने मन्त्रालय, अन्य निकाय र मातहतका कार्यालयहरूको बजेट रोक्का राखी समयमा कार्य सम्पादन गर्ने निकायमा रकमान्तर गरिनेछ।

१६१. बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन तोकिएको समयसीमामा सम्पादन भए नभएको एकिन गर्न सम्बन्धित निकायहरूबाट निरन्तर अनुगमन हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१६२. बहुवर्षीय आयोजनाको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन कार्य प्रगतिका आधारमा बजेट थप हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

सभामुख महोदय,

१६३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को यथार्थ खर्च, आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को संशोधित अनुमान र आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को आय-व्ययको अनुमानित विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरेको छु।

१६४. प्रस्तुत बजेट सुशासन तथा संस्थागत विकास, आर्थिक विकास, पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन सुधारमा केन्द्रित रहेको छ। यस बजेटको कार्यान्वयनबाट कृषि तथा औद्योगिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, पर्यटन प्रवर्द्धन, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, शिक्षामा आम नागरिकको पहुँच विस्तार, दिगो भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सामाजिक न्यायलाई प्रदेश विकासको प्रमुख आधारका रूपमा अघि बढाइने छ। साथै कोशी प्रदेशको समग्र

अर्थतन्त्र चलायमान बन्ने, रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना हुने र विकासको लाभांश सबै नागरिकले प्रत्यक्ष अनुभूत गर्ने कुरामा म पूर्ण विश्वस्त छु।

१६५. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा अमूल्य मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने माननीय प्रदेश प्रमुखज्यू, माननीय मुख्यमन्त्रीज्यू, माननीय सभामुखज्यू, माननीय उपसभामुखज्यू तथा राजनीतिक दलका शीर्ष नेतृत्वप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। यसैगरी, बजेट निर्माणका सिलसिलामा महत्त्वपूर्ण सुझाव र सल्लाह दिनुहुने पूर्व मुख्यमन्त्री, माननीय मन्त्रीज्यू, माननीय राज्यमन्त्रीज्यू, पूर्व मन्त्रीज्यू, माननीय प्रदेश सभा सदस्यज्यू, स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू, किसान, मजदुर, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, राजनीतिक दल, अर्थविद्, निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चार जगत् र सम्पूर्ण प्रदेशवासी आम नागरिकमा म हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। प्रस्तुत बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवाला पक्षबाट निरन्तर सहयोग प्राप्त हुने पूर्ण अपेक्षा गरेको छु।

धन्यवाद।

आय व्ययको विवरण
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - १
(रु.हजारमा)

विवरण	२०८१/८२ को यथार्थ	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य				
			रकम	स्रोत			
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान		वैदेशिक
					संघीय		
१ राजस्व (२+३+४)	२१,७६,०७,६५	१६,३८,१८,०१	२३,७७,८८,००	२३,७७,८८,००	०	०	
२ कर	१३,९९,२६,४२	१४,४४,१४,०१	१६,३४,९१,९३	१६,३४,९१,९३	०	०	
३ अन्य राजस्व	१,८०,८१,५५	१,७०,२३,००	२,३५,९६,०७	२,३५,९६,०७	०	०	
४ विविध प्राप्ति	५,९५,९९,६८	२३,८१,००	५,०७,००,००	५,०७,००,००	०	०	
५ प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला हुने(१-४)	२१,७६,०७,६५	१६,३८,१८,०१	२३,७७,८८,००	२३,७७,८८,००	०	०	
६ वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान	११,९३,७७,७८	१२,९४,४५,९९	१६,६७,१०,००	०	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००	
७ प्रदेश सरकारको राजस्व र अनुदान (५+६)	३३,६९,८५,४३	२९,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	२३,७७,८८,००	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००	
८ खर्च (९+१०+११)	२८,१८,२९,३८	२४,२८,०९,७७	४०,२९,९८,००	२३,६९,८८,००	१३,४७,८४,००	३,१२,२६,००	
९ चालु	१०,१३,४८,४५	१०,२२,४७,१५	१३,९७,६३,५९	१०,९८,२७,७२	१,८२,६०,८७	१,१६,७५,००	
१० पूंजीगत खर्च	१३,८२,३३,६२	१४,०५,६२,६२	२०,७५,९८,७३	७,१५,२४,६०	११,६५,२३,१३	१,९५,५१,००	
११ वित्तीय हस्तान्तरण चालु	४,२२,४७,३१	०	५,५६,३५,६८	५,५६,३५,६८	०	०	
१२ बजेट बचत(-) न्यून(+)(८-७)	-५,५१,५६,०५	-५,०४,५४,२३	-१५,००,००	-८,००,००	-७,००,००	०	
१३ वित्तीय व्यवस्था	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
१४ आन्तरिक वित्तीय सम्पत्ति (१५)	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
१५ अन्य संस्थामा शेयर लगानी	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
१६ बजेट बचत(-) न्यून (+) (१२+१३)	-५,५१,५६,०५	-५,००,००,००	०	०	०	०	
१७ कुल आम्दानी	३३,६९,८५,४३	२९,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	२३,७७,८८,००	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००	
१८ कुल खर्च	२८,१८,२९,३८	२४,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	२३,७७,८८,००	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००	

राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - २
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
कर	१३,९९,२६,४२	१४,४४,१४,०१	१६,३४,९१,९३	१६,३४,९१,९३	०
आय, मुनाफा तथा पूँजीगत लाभमा लाग्ने कर	०	०	५,००	५,००	०
एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	०	०	५,००	५,००	०
कृषि आयमा कर	०	०	५,००	५,००	०
सम्पत्ति कर	१,३८,५९,९६	१,२०,००,००	१,५८,००,००	१,५८,००,००	०
घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,३८,५९,९६	१,२०,००,००	१,५८,००,००	१,५८,००,००	०
घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,३८,५९,९६	१,२०,००,००	१,५८,००,००	१,५८,००,००	०
वस्तु तथा सेवामा आधारित कर	१२,६०,६६,०८	१३,२४,१३,०१	१४,७६,८५,९३	१४,७६,८५,९३	०
मूल्य अभिवृद्धि कर (मू.अ .क.)	७,९५,४३,३८	८,१५,६१,३६	९,१३,७०,५७	९,१३,७०,५७	०
बौद्धिभाई भाई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	७,९५,४३,३८	८,१५,६१,३६	९,१३,७०,५७	९,१३,७०,५७	०
अन्तः शुल्क	२,८४,६३,६७	३,४७,५६,६५	३,७३,२०,३६	३,७३,२०,३६	०
बौद्धिभाई भाई प्राप्त हुने अन्तः शुल्क	२,८४,६३,६७	३,४७,५६,६५	३,७३,२०,३६	३,७३,२०,३६	०
पुर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर	१,५३,७४,७२	१,६०,००,००	१,८९,००,००	१,८९,००,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१,५३,७४,७२	१,६०,००,००	१,८९,००,००	१,८९,००,००	०
मनोरञ्जन तथा विज्ञापन कर	१,४७,४०	९५,००	९५,००	९५,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	५३,०४	३०,००	३०,००	३०,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त हुने विज्ञापन कर	९४,३६	६५,००	६५,००	६५,००	०
बौद्धिभाई हुने प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी	२५,३६,९१	०	०	०	०
वन क्षेत्रको रोयल्टी	२५,३६,९१	०	०	०	०
अन्य कर	३८	१,००	१,००	१,००	०
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	३८	१,००	१,००	१,००	०
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	३८	१,००	१,००	१,००	०
अनुदान	११,९३,७७,७८	१२,९४,४५,९९	१६,६७,१०,००	१६,६७,१०,००	०
द्विपक्षीय वैदेशिक अनुदान	०	०	२०,००,००	२०,००,००	०
द्विपक्षीय वैदेशिक चालु अनुदान	०	०	२०,००,००	२०,००,००	०
द्विपक्षीय वैदेशिक चालु अनुदान	०	०	२०,००,००	२०,००,००	०
अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	११,९३,७७,७८	१२,९४,४५,९९	१६,४७,१०,००	१६,४७,१०,००	०
अन्तरसरकारी चालु अनुदान	९,६७,५९,७६	१०,५७,३३,८८	११,८९,८८,००	११,८९,८८,००	०
समानिकरण अनुदान	८,२०,६२,८०	८,१७,४९,००	९,११,८६,००	९,११,८६,००	०
शसर्त अनुदान चालु	१,३५,९६,९३	२,०९,२०,३८	२,५९,५२,००	२,५९,५२,००	०
समपुरक अनुदान चालु	११,८०,०३	३०,६४,५०	१८,५०,००	१८,५०,००	०
अन्तरसरकारी पूँजीगत अनुदान	२,२६,१८,०२	२,३७,१२,११	४,५७,२२,००	४,५७,२२,००	०
शसर्त पूँजीगत अनुदान	१,२९,५५,९१	१,८२,३६,५१	३,३६,२२,००	३,३६,२२,००	०
विशेष पूँजीगत अनुदान	३८,३०,३१	१९,५०,३०	३६,५८,००	३६,५८,००	०
समपुरक अनुदान पूँजीगत	५८,३१,८०	३५,२५,३०	८४,४२,००	८४,४२,००	०
अन्य राजस्व	१,८०,८१,५५	१,७०,२३,००	२,३५,९६,०७	२,३५,९६,०७	०
सम्पत्तिबाट प्राप्त आय	६४,३९,०८	६०,३३,००	९०,१४,००	९०,१४,००	०
भाडा र रोयल्टी	६४,३९,०८	६०,१३,००	८९,९४,००	८९,९४,००	०
सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	४,२६	४,००	४,००	४,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त वन रोयल्टी	८,५२,१३	८,००,००	१२,००,००	१२,००,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त खानी तथा खनिज सम्बन्धी रोयल्टी	२,००,८०	२,००,००	३,५०,००	३,५०,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त विद्युत सम्बन्धी रोयल्टी	७,१०,८५	८,००,००	८,००,००	८,००,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रीबाट प्राप्त हुने आय	३०,८३,५१	२५,००,००	४९,३१,००	४९,३१,००	०
बौद्धिभाई प्राप्त पर्वतारोहण बापतको रोयल्टी	१५,८२,३३	१७,००,००	१७,००,००	१७,००,००	०
अन्य स्रोतबाट प्राप्त बौद्धिभाई नहुने रोयल्टी	५,२०	९,००	९,००	९,००	०
अन्य शुल्क	०	२०,००	२०,००	२०,००	०
पर्यटन शुल्क	०	१०,००	१०,००	१०,००	०
पदयात्रा शुल्क	०	१०,००	१०,००	१०,००	०
वस्तु तथा सेवा विक्रीबाट प्राप्त रकम	१,१२,७८,१६	१,०८,८६,००	१,४४,८३,०७	१,४४,८३,०७	०
वस्तु तथा सेवा विक्रीबाट प्राप्त रकम	१,२७,७५	१,०६,९०	१,०६,९०	१,०६,९०	०
कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	४३,१७	६०,००	६०,००	६०,००	०
सरकारी सम्पत्तिको विक्रीबाट प्राप्त रकम	९७,७७	५,००	५,००	५,००	०
अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	४,५२	१,००	१,००	१,००	०
नहर तथा कुलो उपयोग बापतको शुल्क	४,२६	३,००	३,००	३,००	०
अन्य सेवा शुल्क तथा विक्री	११,२९,०३	१०,००,००	१०,००,००	१०,००,००	०
प्रशासनिक सेवा शुल्क	२८,६५,४६	२६,१०,००	२८,१०,००	२८,१०,००	०
शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	४,८३	१०,००	१०,००	१०,००	०

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
परीक्षा शुल्क	९,९८,८९	१०,००,००	१०,००,००	१०,००,००	०
यातायात क्षेत्रको आम्दानी	१०,५०,४२	१०,००,००	१२,००,००	१२,००,००	०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	८,११,३२	६,००,००	६,००,००	६,००,००	०
अन्य प्रशासनिक दस्तुरहरू	६८,३०,२०	६९,०७,००	१,०१,५७,००	१,०१,५७,००	०
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	८,५६,१४	९,००,००	९,५०,००	९,५०,००	०
रेडियो/ एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	१,६६	५,००	५,००	५,००	०
टेलिभिजन सञ्चालन दस्तुर	३,०५	२,००	२,००	२,००	०
चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (Blue book) सम्बन्धी दस्तुर	५९,६९,३५	६०,००,००	९२,००,००	९२,००,००	०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३,०३,७५	३,००,००	४,४७,०७	४,४७,०७	०
वन क्षेत्रको अन्य आय	३,०३,७५	३,००,००	४,४७,०७	४,४७,०७	०
दण्ड जरिवाना र जफत	२,८७,१६	७१,००	६१,००	६१,००	०
दण्ड,जरिवाना र जफत	२,८७,१६	७१,००	६१,००	६१,००	०
न्यायिक दण्ड,जरिवाना र जफत	३९,४५	१,००	१,००	१,००	०
प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	१,०३,९६	५०,००	५०,००	५०,००	०
धरौटी सदरस्थाहा	१,४३,७५	२०,००	१०,००	१०,००	०
विविध राजस्व	७७,१५	३३,००	३८,००	३८,००	०
चालु दावी तथा अन्य शुल्कहरू	८५	३,००	३,००	३,००	०
बीमा दावी प्राप्ति	८५	३,००	३,००	३,००	०
अन्य राजस्व	७६,३०	३०,००	३५,००	३५,००	०
अन्य राजस्व	७६,३०	३०,००	३५,००	३५,००	०
विविध प्राप्ति	५,९५,९९,६८	२३,८१,००	५,०७,००,००	५,०७,००,००	०
विविध प्राप्ति	५,९५,९९,६८	२३,८१,००	५,०७,००,००	५,०७,००,००	०
विविध प्राप्ति	४७,९८,६३	२३,८१,००	७,००,००	७,००,००	०
वेरूजू	४६,३१,५४	७,८१,००	२,००,००	२,००,००	०
निकास फिर्ता	६३,२३	५,००,००	२,००,००	२,००,००	०
अनुदान फिर्ता	१,०३,८६	११,००,००	३,००,००	३,००,००	०
नगद तथा मौज्दात	५,४८,०१,०५	०	५,००,००,००	५,००,००,००	०
गत वर्षको नगद मौज्दात	५,४८,०१,०५	०	५,००,००,००	५,००,००,००	०
जम्मा (राजस्व / प्राप्ति)	३३,६९,८५,४३	२९,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	४०,४४,९८,००	०
राजस्व बाँडफाँट					
प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला हुने राजस्व	३३,६९,८५,४३	२९,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	४०,४४,९८,००	०

कार्यगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ३
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८३/८४ को लक्ष्य			कुल अनुमानको प्रतिशत
	जम्मा	प्रदेश	स्थानीय तह	
सामान्य सार्वजनिक सेवा	१३,२१,५८,७०	७,६६,२३,०२	५,५५,३५,६८	३२.६७
कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, आर्थिक तथा वित्तिय र वैदेशिक मामिला	२,८८,२४,७०	२,८८,२४,७०	०	
सामान्य सेवा	२,२६,८०,५४	२,२६,८०,५४	०	
आधारभूत अनुसन्धान	१२,००,००	१२,००,००	०	
सामान्य सार्वजनिक सेवामा अनुसन्धान तथा विकास	३४,१५,२२	३४,१५,२२	०	
सामान्य सेवा - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	२,०५,०२,५६	२,०५,०२,५६	०	
विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	५,५५,३५,६८	०	५,५५,३५,६८	
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	१०,५३,००	१०,५३,००	०	०.२६
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	१०,५३,००	१०,५३,००	०	
आर्थिक मामिला	७,४९,४७,७२	७,४९,४७,७२	०	१८.५३
सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम मामिला	८८,३८,६२	८८,३८,६२	०	
कृषि, वन, मत्स्यपालन तथा शिकार	२,३०,०९,८३	२,३०,०९,८३	०	
इन्धन तथा उर्जा	४०,९२,२३	४०,९२,२३	०	
खानी, उत्पादन तथा निर्माण	२४,००,००	२४,००,००	०	
यातायात	३,०१,३३,६०	३,०१,३३,६०	०	
संचार	५,५०,००	५,५०,००	०	
अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	३७,३३,४४	३७,३३,४४	०	
आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	२१,९०,००	२१,९०,००	०	
वातावरण संरक्षण	१,७०,५६,२४	१,७०,५६,२४	०	४.२२
जैविक विविधता र भू-संरक्षण	१८,४९,७५	१८,४९,७५	०	
वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	१,५२,०६,४९	१,५२,०६,४९	०	
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१२,३८,०७,४७	१२,३८,०७,४७	०	३०.६१
आवास विकास	३,००,००	३,००,००	०	
सामुदायिक विकास	६,०७,३३,२०	६,०७,३३,२०	०	
खानेपानी	२,३१,८०,१९	२,३१,८०,१९	०	
सडक विद्युतीकरण	२,८८,८५,५८	२,८८,८५,५८	०	
आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	१,०७,०८,५०	१,०७,०८,५०	०	
स्वास्थ्य	३,१४,६५,००	३,१४,६५,००	०	७.७८
औषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	३,३१,००	३,३१,००	०	
बहिरङ्ग सेवा	४५,२६,३६	४५,२६,३६	०	
अस्पताल सेवा	१,६५,८१,०७	१,६५,८१,०७	०	
सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	९४,२४,६६	९४,२४,६६	०	
स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	६,०१,९१	६,०१,९१	०	
मनोरंजन, संस्कृति तथा धर्म	२५,२५,००	२५,२५,००	०	०.६२
मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	२३,००,००	२३,००,००	०	
मनोरंजन संस्कृति तथा धर्ममा अनुसन्धान तथा विकास	२,२५,००	२,२५,००	०	
शिक्षा	१,११,४०,४२	१,११,४०,४२	०	२.७५
सीपमूलक	१५,००	१५,००	०	
तहमा वर्गीकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	४८,१६,००	४८,१६,००	०	
शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	२५,७७,४२	२५,७७,४२	०	
शिक्षा - अनुसन्धान विकास	२३,६८,००	२३,६८,००	०	
शिक्षा - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	१३,६४,००	१३,६४,००	०	
सामाजिक सुरक्षा	१,०३,४४,४५	१,०३,४४,४५	०	२.५६
अशक्त तथा विरामी	५३,००	५३,००	०	
परिवार र शिशु कल्याण	४०,०७,००	४०,०७,००	०	
बेरोजगार	९५,२७	९५,२७	०	
सामाजिक असमावेशी	१,०९,००	१,०९,००	०	
सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	६०,८०,१८	६०,८०,१८	०	
कुल जम्मा	४०,४४,९८,००	३४,८९,६२,३२	५,५५,३५,६८	१००

मन्त्रालयगत व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ४
(रु.हजारमा)

निकाय	कुल जम्मा	प्रदेश			स्थानीय तह	कुल अनुमानको प्रतिशत
		जम्मा	चालु/पुँजीगत	वित्तीय		
२०२ प्रदेश व्यवस्थापिका	२७,००,००	२७,००,००	२७,००,००	०	०	०.६७
२१० प्रदेश लोक सेवा आयोग	१०,५०,००	१०,५०,००	१०,५०,००	०	०	०.२६
२१६ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२,३०,००	२,३०,००	२,३०,००	०	०	०.०६
३०१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६२,६९,००	६२,६९,००	६२,६९,००	०	०	१.५५
३०५ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	१,५९,२०,५४	१,५९,२०,५४	१,५९,२०,५४	०	०	३.९४
३१२ उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	२,९२,३५,९७	२,४४,८९,०९	२,४४,८९,०९	०	४७,४६,८८	७.२३
३१३ खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	६,२८,६०,००	६,२१,२२,००	६,०६,२२,००	१५,००,००	७,३८,००	१५.५४
३१४ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	९४,१०,००	९४,१०,००	९४,१०,००	०	०	२.३३
३२९ पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	३,४९,६०,१७	२,९९,३४,६७	२,९९,३४,६७	०	५०,२५,५०	८.६४
३३७ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१२,३८,८१,८०	१२,३५,८१,८०	१२,३५,८१,८०	०	३,००,००	३०.६३
३५० सामाजिक विकास मन्त्रालय	३,१०,५३,६९	१,५९,७२,३९	१,५९,७२,३९	०	१,५०,८१,३०	७.६८
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	३,६०,५९,२७	३,५६,२०,२७	३,५६,२०,२७	०	४,३९,००	८.९१
३९१ प्रदेश योजना आयोग	८,९०,००	८,९०,००	८,९०,००	०	०	०.२२
६०१ कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	५,००,००	५,००,००	५,००,००	०	०	०.१२
६०२ अर्थ - विविध	२,०२,७२,५६	२,०२,७२,५६	२,०२,७२,५६	०	०	५.०१
८०१ स्थानीय तह	२,९२,०५,००	०	०	०	२,९२,०५,००	७.२२
कुल जम्मा	४०,४४,९८,००	३४,८९,६२,३२	३४,७४,६२,३२	१५,००,००	५,५५,३५,६८	१००

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ५
(रु.हजारमा)

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	नगद		कुल जम्मा
		प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
	चालु	१३,२२,५८,३१	२,९९,३५,८७	१६,२१,९४,१८
२११००	पारिश्रमिक / सुविधा	३,५६,५३,२८	१९,२१,२४	३,७५,७४,५२
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	२,५५,०९,१८	१४,५३,३१	२,६९,६२,४९
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	१६,३९,१७	०	१६,३९,१७
२११२१	पोशाक	५,३४,१३	२१,००	५,५५,१३
२११२२	खाद्यान्न	११,४७,११	१,४४,१०	१२,९१,२१
२११३१	स्थानीय भत्ता	३,१९,८८	३७,४१	३,५७,२९
२११३२	महंगी भत्ता	२०,३८,८०	५४,७२	२०,९३,५२
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	१,७५,००	१,०५,३१	२,८०,३१
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	२८,६६,४३	०	२८,६६,४३
२११३९	अन्य भत्ता	९,७६,२१	०	९,७६,२१
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	१,२१,५५	६७,६६	१,८९,२१
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुविधा	३,२४,८२	१२,०९	३,३६,९१
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	१,००	२५,६४	२६,६४
२१२००	कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च	५,३३,८८	२,१२	५,३६,००
२१२११	सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च	१	०	१
२१२१२	योगदानमा आधारित निवृत्तभरण तथा उपदान कोष खर्च	३,४८,८२	०	३,४८,८२
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१,८५,०५	२,१२	१,८७,१७
२२१००	सेवा महसुल	२०,१४,६३	७२,०९	२०,८६,७२
२२१११	पानी तथा बिजुली	१५,५९,१७	४६,२१	१६,०५,३८
२२११२	संचार महसुल	४,५५,४६	२५,८८	४,८१,३४
२२२००	पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च	५६,७५,६८	२,५३,३२	५९,२९,००
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	१,९७,२७	२,५०	१,९९,७७
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१७,९०,७५	८३,५१	१८,७४,२६
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	१६,१३,५६	५६,५३	१६,७०,०९
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	४,०२,३३	१२,५१	४,१४,८४
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	६,२०,३५	७१,८४	६,९२,१९
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	७,९५,३२	१८,१५	८,१३,४७
२२२९१	अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	२,५६,१०	८,२८	२,६४,३८
२२३००	कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२८,२८,३६	६,२९,८७	३४,५८,२३
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१६,९०,६२	६५,८८	१७,५६,५०
२२३१२	पशुपंक्षीहरूको आहार	२,०२	१०,२०	१२,२२
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	८,३२	७०,२७	७८,५९
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२,२८,७९	१८,८०	२,४७,५९
२२३१५	पत्रपत्रिका, छुपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	७,८५,७३	४,०८,७२	११,९४,४५
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१,१२,८८	५६,००	१,६८,८८
२२४००	सेवा तथा परामर्श खर्च	८४,०३,६३	२८,५५,५२	१,१२,५९,१५
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	५,०४,५६	३,२३,७६	८,२८,३२
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	१,०४,४५	३,६६	१,०८,११
२२४१३	करार सेवा शुल्क	५०,८७,९९	४,९७,२८	५५,८५,२७
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	२७,०६,६३	२०,३०,८२	४७,३७,४५
२२५००	कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	२,०५,८५,७९	१,८५,३२,८०	३,९१,१८,५९
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	३,८४,९४	५,३९,२५	९,२४,१९
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१८,९३,३६	१३,३५,२८	३२,२८,६४
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	१,०६,४०	५,००	१,११,४०
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१,७६,२९,६०	१,६६,५३,२७	३,४२,८२,८७
२२५२३	विशेष कार्यक्रम खर्च	५,५३,२५	०	५,५३,२५
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१८,२४	०	१८,२४
२२६००	अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१७,२४,११	२,७०,९४	१९,९५,०५
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१२,१०,२६	२,२४,१४	१४,३४,४०
२२६१२	भ्रमण खर्च	४,४५,७२	४६,८०	४,९२,५२
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	६८,१३	०	६८,१३
२२७००	विविध खर्च	२१,४०,४१	१,९५,०६	२३,३५,४७
२२७११	विविध खर्च	२१,४०,४१	१,९५,०६	२३,३५,४७
२६३००	अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान	२,२४,३०,५९	०	२,२४,३०,५९
२६३३१	समानिकरण अनुदान	१,५०,००,००	०	१,५०,००,००

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	नगद		कुल जम्मा
		प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
२६३३२	सशर्त अनुदान	७३,३०,५९	०	७३,३०,५९
२६३३९	अन्य अनुदान	१,००,००	०	१,००,००
२६४००	सामाजिक सेवा अनुदान	१,१३,११,३७	४३,९६,७८	१,५७,०८,१५
२६४१२	सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई सःशर्त चालु अनुदान	४८,४४,३७	४,३६,३४	५२,८०,७१
२६४१३	अन्य संस्थालाई अनुदान सःशर्त	१,००,००	२९,६५,४४	३०,६५,४४
२६४२२	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुजिगत सःशर्त अनुदान	६१,५२,००	९,६५,००	७१,१७,००
२६४२३	अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजीगत अनुदान	२,१५,००	३०,००	२,४५,००
२७१००	सामाजिक सुरक्षा	१,९४,००	०	१,९४,००
२७१११	सामाजिक सुरक्षा	१,५४,००	०	१,५४,००
२७११२	अन्य सामाजिक सुरक्षा	४०,००	०	४०,००
२७२००	सामाजिक सहायता	३९,२३,५१	७,७३,६०	४६,९७,११
२७२११	छात्रवृत्ति	०	१,१८,५३	१,१८,५३
२७२१२	उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	१७,४४,५०	१५,००	१७,५९,५०
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	२१,७९,०१	६,४०,०७	२८,१९,०८
२७३००	कर्मचारी सामाजिक लाभ सम्बन्धि खर्च	५,००,००	०	५,००,००
२७३११	निवृत्ति भरण तथा अशक्त वृत्ति	५,००,००	०	५,००,००
२८१००	सम्पत्ति सम्बन्धी खर्च	१२,२६,९६	३२,५३	१२,५९,४९
२८१४१	जग्गाको भाडा	२,५८,८०	०	२,५८,८०
२८१४२	घर भाडा	८,४४,१९	१७,५०	८,६१,६९
२८१४३	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	१,०५,२९	१५,०३	१,२०,३२
२८१४९	अन्य भाडा	८,६८	०	८,६८
२८२००	फिर्ता खर्च	८३,३२,५५	०	८३,३२,५५
२८२११	राजस्व फिर्ता	२,००,२०	०	२,००,२०
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	१,००,००	०	१,००,००
२८२१९	अन्य फिर्ता	८०,३२,३५	०	८०,३२,३५
२८९००	भैपरी आउने चालु खर्च	४७,७९,५६	०	४७,७९,५६
२८९११	भैपरी आउने चालु खर्च	४७,७९,५६	०	४७,७९,५६
पुँजीगत खर्च		१०,४७,२९,६९	१३,६०,७४,१३	२४,०८,०३,८२
२६३००	अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान	३,३२,०५,०९	०	३,३२,०५,०९
२६३३४	सम्पुरक अनुदान	१,४२,०५,००	०	१,४२,०५,००
२६३३६	सशर्त अनुदान (पुँजीगत)	१,९०,००,०९	०	१,९०,००,०९
३११००	स्थिर सम्पत्ति प्राप्ति खर्च	६,१४,६२,४२	१३,५४,१७,५३	१९,६८,७९,९५
३११११	आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१,००,००	०	१,००,००
३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	९५,११,६०	६६,११,४०	१,६१,२३,००
३११२१	सवारी साधन	१६,०५,५९	२,७५,९२	१८,८१,५१
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	३६,५७,७६	१५,९२,९३	५२,५०,६९
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	५,५१,१९	२०,००	५,७१,१९
३११३२	अनसुन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	१५,००	२५,००	४०,००
३११३४	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	१,८६,५०	१०,००	१,९६,५०
३११३५	पुँजीगत परामर्श खर्च	५,२५,७०	१६,१४,८०	२१,४०,५०
३११५१	सडक तथा पूल निर्माण	२,५१,१३,१५	६,९७,५३,८२	९,४८,६६,९७
३११५३	विद्युत संरचना निर्माण	२०,००	२९,९२,२३	३०,१२,२३
३११५४	तटबन्ध तथा बाँध निर्माण	३५,२३,५०	३८,५५,००	७३,७८,५०
३११५५	सिंचाई संरचना निर्माण	३१,४७,००	२,५०,३७,४८	२,८१,८४,४८
३११५६	खानेपानी संरचना निर्माण	४१,०२,५०	१,०६,०१,६७	१,४७,०४,१७
३११५७	वन तथा बातावरण संरक्षण	२२,०७,१७	४३,८२,००	६५,८९,१७
३११५८	सरसफाई संरचना निर्माण	१,००	६,००	७,००
३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	५५,०६,२०	६८,८९,२८	१,२३,९५,४८
३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१६,८५,५६	२,००,००	१८,८५,५६
३११७१	पुँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	३,००	१५,५०,००	१५,५३,००
३१४००	प्राकृतिक सम्पत्ति (Non-produced assets)	१०,००	१,२५,७८	१,३५,७८
३१४११	जग्गा प्राप्ति	१०,००	१,२५,७८	१,३५,७८
३१५००	भैपरी आउने पुँजीगत	१,००,५२,१८	५,३०,८२	१,०५,८३,००
३१५११	भैपरी आउने पुँजीगत	१,००,५२,१८	५,३०,८२	१,०५,८३,००
वित्तीय व्यवस्था		८,००,००	७,००,००	१५,००,००
३२१००	आन्तरिक वित्तीय सम्पत्ति	८,००,००	७,००,००	१५,००,००
३२१५२	अन्य संस्थामा शेयर लगानी	८,००,००	७,००,००	१५,००,००
	कुल जम्मा	२३,७७,८८,००	१६,६७,१०,००	४०,४४,९८,००

साधारण र विकासगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ६
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८२/८३ को विनियोजन	२०८३/८४ को विनियोजन	वृद्धि प्रतिशत
साधारण	१५,६०,१५,०७	१५,६३,३२,१८	०.२
१ प्रतिबद्ध खर्च- तलब, निवृत्तभरण, सामाजिक सुरक्षा समेत	६,०७,३५,३५	४,८९,२९,१३	-१९.४४
२ संचालन तथा कार्यक्रम खर्च	६,६६,१३,९१	७,६६,२६,३१	१५.०३
३ सशर्त चालु अनुदान	७७,०५,७२	८४,४६,१५	९.६१
४ वित्तीय हस्तान्तरण समानीकरण अनुदान	१,५०,००,००	१,५०,००,००	०
५ वित्तीय हस्तान्तरण सशर्त अनुदान	५९,६०,०९	७३,३०,५९	२२.९९
विकास	२०,४२,११,६५	२४,८१,६५,८२	२१.५२
७ पुँजीगत खर्च	१७,१४,४६,८०	२०,७५,९८,७३	२१.०९
८ सशर्त पुँजीगत अनुदान	१९,५९,८०	७३,६२,००	२७५.६५
१० वित्तीय हस्तान्तरण सशर्त अनुदान	१,४८,०५,०५	१,९०,००,०९	२८.३४
१२ वित्तीय हस्तान्तरण समपुरक	१,६०,००,००	१,४२,०५,००	-११.२२
कुल जम्मा	३६,०२,२६,७२	४०,४४,९८,००	१२.२९

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान (त्रितीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ७
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ खर्च	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
चालु	१४,३५,९५.७६	१०,२२,४७,१५	१९,५३,९९,२७	१६,५४,६३,४०	१,८२,६०,८७	१,१६,७५,००
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	२,१९,५०,५०	२,६९,१९,५५	३,८१,१०,५२	३,६१,८७,१६	१८,६१,४४	६१,९२
२११०० पारिश्रमिक / सुविधा	२,१८,३२,८२	२,६६,०२,९७	३,७५,७४,५२	३,५६,५३,२८	१८,५९,३२	६१,९२
२१११० नगदमा दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	१,८२,९२,८९	२,१५,८४,४०	२,८६,०१,६६	२,७१,४८,३५	१४,५३,३१	०
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	१,६९,४३,१६	२,०९,८१,१८	२,६९,६२,४९	२,५५,०९,१८	१४,५३,३१	०
२१११२ पारिश्रमिक पदाधिकारी	१३,४९,७३	६,०३,२२	१६,३९,१७	१६,३९,१७	०	०
२११२० जिन्सी वा जिन्सी बापत कर्मचारी दिइने पारिश्रमिक सुविधा	११,४३,९७	१३,४९,३३	१८,४६,३४	१६,८१,२४	१,६४,८०	३०
२११२१ पोशाक	२,७९,५८	३,३२,५३	५,५५,१३	५,३४,१३	२०,७०	३०
२११२२ खाद्यान्न	८,६४,३९	१०,१६,८०	१२,९१,२१	११,४७,११	१,४४,१०	०
२११३० कर्मचारी भत्ता	२०,५१,८८	३२,४५,८८	६५,७३,७६	६३,७६,३२	१,३५,८२	६१,६२
२११३१ स्थानीय भत्ता	१,८२,०८	२,६२,२५	३,५७,२९	३,१९,८८	३७,४१	०
२११३२ महंगी भत्ता	५,८६,३४	१५,७०,२३	२०,९३,५२	२०,३८,८०	५४,००	७२
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	२,१०,७३	३,६८,७१	२,८०,३१	१,७५,००	४४,४१	६०,९०
२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	२,८४,५१	३,०९,०७	२८,६६,४३	२८,६६,४३	०	०
२११३९ अन्य भत्ता	७,८८,२२	७,३५,६२	९,७६,२१	९,७६,२१	०	०
२११४० पदाधिकारी भत्ता तथा अन्य सुविधा	३,४४,०८	४,२३,३६	५,५२,७६	४,४७,३७	१,०५,३९	०
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	६०,२०	७७,९१	१,८९,२१	१,२१,५५	६७,६६	०
२११४२ पदाधिकारी अन्य सुविधा	२,६७,०२	३,३७,१७	३,३६,९१	३,२४,८२	१२,०९	०
२११४९ पदाधिकारी अन्य भत्ता	१६,८६	८,२८	२६,६४	१,००	२५,६४	०
२१२०० कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च	१,१७,६८	३,१६,५८	५,३६,००	५,३३,८८	२,१२	०
२१२१० कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च	१,१७,६८	३,१६,५८	५,३६,००	५,३३,८८	२,१२	०
२१२११ सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च	०	७९	१	१	०	०
२१२१२ योगदानमा आधारित निवृत्तभरण तथा उपदान कोष खर्च	२३,०१	१,७१,६०	३,४८,८२	३,४८,८२	०	०
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	९४,६७	१,४४,१९	१,८७,१७	१,८५,०५	२,१२	०
२१२१४ कर्मचारी कल्याण कोष	०	०	०	०	०	०
२१२२० पदाधिकारी सामाजिक सुरक्षा खर्च	०	०	०	०	०	०
२१२२३ पदाधिकारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	०	०	०	०	०	०
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	३,८२,८५,०९	५,२४,१०,४३	६,६१,८२,२१	४,३३,७२,६१	१,४०,५१,६४	८७,५७,९६
२२१०० सेवा महसुल	१४,४५,४०	१५,८१,०५	२०,८६,७२	२०,१४,६३	६८,५५	३,५४
२२११० सेवा महसुल	१४,४५,४०	१५,८१,०५	२०,८६,७२	२०,१४,६३	६८,५५	३,५४
२२१११ पानी तथा बिजुली	११,०३,०८	११,६१,६४	१६,०५,३८	१५,५९,१७	४५,११	१,१०
२२११२ संचार महसुल	३,४२,३२	४,१९,४१	४,८१,३४	४,५५,४६	२३,४४	२,४४
२२११३ सार्वजनिक उपयोगिताको सेवा खर्च	०	०	०	०	०	०
२२२०० पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च	४५,७९,७०	४२,८१,७१	५९,२९,००	५६,७५,६८	१,७२,२९	८१,०३
२२२१० सवारी साधनको संचालन तथा सम्भार खर्च	३३,८४,०४	३३,६५,२७	४१,५८,९६	४०,०३,९१	८१,४४	७३,६१
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	१,९०,७९	१,५८,१६	१,९९,७७	१,९७,२७	२,५०	०
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१५,०५,८७	१५,१६,३३	१८,७४,२६	१७,९०,७५	३८,९०	४४,६१
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	१४,७०,९०	१३,९६,३२	१६,७०,०९	१६,१३,५६	३१,२८	२५,२५
२२२१४ विमा तथा नवीकरण खर्च	२,१६,४८	२,९४,४६	४,१४,८४	४,०३,३३	८,७६	३,७५
२२२२० मेशिनरी तथा औजार संचालन तथा सम्भार खर्च	४,४६,२३	४,२५,६०	६,९२,१९	६,२०,३५	६४,४२	७,४२
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	४,४६,२३	४,२५,६०	६,९२,१९	६,२०,३५	६४,४२	७,४२
२२२३० निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको संभार खर्च	६,२२,१२	३,७३,८२	८,१३,४७	७,९५,३२	१८,१५	०
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	६,२२,१२	३,७३,८२	८,१३,४७	७,९५,३२	१८,१५	०
२२२९० अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	१,२७,३१	१,१७,०२	२,६४,३८	२,५६,१०	८,२८	०
२२२९१ अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	१,२७,३१	१,१७,०२	२,६४,३८	२,५६,१०	८,२८	०
२२३०० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२६,१०,६६	२७,७८,०४	३४,५८,२३	२८,२८,३६	५,८८,०६	४१,८१
२२३१० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२६,१०,६६	२७,७८,०४	३४,५८,२३	२८,२८,३६	५,८८,०६	४१,८१
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१४,१४,५६	१५,७३,०३	१७,५६,५०	१६,९०,६२	३७,६९	२८,१९
२२३१२ पशुपुत्रीहरूको आहार	१,०१,६६	५,२७	१२,२२	२,०२	१०,२०	०
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१,१५,७८	५१,३५	७८,५९	८,३२	७०,२७	०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१,६७,३६	१,७९,२८	२,४७,५९	२,२८,७९	१७,९६	८४
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	८,०६,०६	८,९८,४७	११,९४,४५	७,८५,७३	३,९८,९४	९,७८
२२३१९ अन्य कार्यालय संचालन खर्च	९६,७४	७०,६४	१,६८,८८	१,१२,८८	५३,००	३,००
२२४०० सेवा तथा परामर्श खर्च	७१,०३,१५	१,१०,३३,६९	१,१२,५९,१५	८४,०३,६३	२१,४७,६५	७,०७,८७
२२४१० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	७१,०३,१५	१,१०,३३,६९	१,१२,५९,१५	८४,०३,६३	२१,४७,६५	७,०७,८७

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ खर्च	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	४,६५,१२	९,६९,९१	८,२८,३२	५,०४,५६	४९,३२	२,७४,४४
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	४२,०१	६९,७४	१,०८,११	१,०४,४५	२,२०	१,४६
२२४१३ करार सेवा शुल्क	३९,६३,६३	५१,३७,३५	५५,८५,२७	५०,८७,९९	४,०४,५१	९२,७७
२२४१९ अन्य सेवा शुल्क	२६,३२,३९	४८,५६,६९	४७,३७,४५	२७,०६,६३	१६,९१,६२	३,३९,२०
२२५०० कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	१,९२,६९,६०	२,९१,२८,११	३,९१,१८,५९	२,०५,८५,७९	१,०७,८४,९०	७७,४७,९०
२२५१० तालिम तथा गोष्ठी	२१,४०,३५	४५,३७,४८	४१,५२,८३	२२,७८,३०	१०,५४,५२	८,२०,०१
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	६,००,६३	११,७३,३२	९,२४,१९	३,८४,९४	३,८५,१२	१,५४,१३
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१५,३९,७२	३३,६४,१६	३२,२८,६४	१८,९३,३६	६,६९,४०	६,६५,८८
२२५२० उत्पादन सामग्री, सेवा तथा अन्य कार्यक्रम खर्च	१,७१,४९,२५	२,४५,९०,६३	३,४९,६५,७६	१,८३,२७,४९	९७,३०,३८	६९,२७,८९
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	१,१५,०६	८६,७९	१,११,४०	१,०६,४०	०	५,००
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	१,६३,५६,२७	२,३७,६९,०५	३,४२,८२,८७	१,७६,२९,६०	९७,३०,३८	६९,२२,८९
२२५२३ विशेष कार्यक्रम खर्च	६,६९,३४	७,२३,७६	५,५३,२५	५,५३,२५	०	०
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	८,५८	११,०३	१८,२४	१८,२४	०	०
२२६०० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१४,९४,४१	१७,८९,२५	१९,९५,०५	१७,२४,११	१,२१,८३	१,४९,११
२२६१० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१४,९४,४१	१७,८९,२५	१९,९५,०५	१७,२४,११	१,२१,८३	१,४९,११
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१०,८६,९२	१३,१५,३३	१४,३४,४०	१२,१०,२६	१,२१,०३	१,०३,११
२२६१२ भ्रमण खर्च	३,३०,७३	३,९८,७१	४,९२,५२	४,५४,७२	८०	४६,००
२२६१३ विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	७६,७६	७५,२१	६८,१३	६८,१३	०	०
२२७०० विविध खर्च	१७,६२,१७	१८,१८,५८	२३,३५,४७	२१,४०,४१	१,६८,३६	२६,७०
२२७१० विविध खर्च	१७,६२,१७	१८,१८,५८	२३,३५,४७	२१,४०,४१	१,६८,३६	२६,७०
२२७११ विविध खर्च	१७,६२,१७	१८,१८,५८	२३,३५,४७	२१,४०,४१	१,६८,३६	२६,७०
२५००० सहायता (Subsidy)	७,२०	०	०	०	०	०
२५३०० अन्य सहायता	७,२०	०	०	०	०	०
२५३१० अन्य सामाजिक संस्थालाई सहायता	७,२०	०	०	०	०	०
२५३११ शैक्षिक संस्थाहरूलाई सहायता	७,२०	०	०	०	०	०
२५३१५ अन्य सहायता	०	०	०	०	०	०
२६००० अनुदान	४,६६,०८,८९	८५,०३,२३	७,१३,४३,८३	६,६९,४७,०५	१५,६५,२४	२८,३१,५४
२६३०० अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान	४,२२,४७,३१	०	५,५६,३५,६८	५,५६,३५,६८	०	०
२६३३० आन्तरिक अनुदान	४,२२,४७,३१	०	५,५६,३५,६८	५,५६,३५,६८	०	०
२६३३१ समानिकरण अनुदान	१,००,००,००	०	१,५०,००,००	१,५०,००,००	०	०
२६३३२ सशर्त अनुदान	४९,३६,१७	०	७३,३०,५९	७३,३०,५९	०	०
२६३३४ समपुरक अनुदान	१,१६,३५,४९	०	१,४२,०५,००	१,४२,०५,००	०	०
२६३३६ सशर्त अनुदान (पुँजीगत)	१,५६,७५,६५	०	१,९०,००,०९	१,९०,००,०९	०	०
२६३३९ अन्य अनुदान	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
२६४०० सामाजिक सेवा अनुदान	४३,६१,५८	८५,०३,२३	१,५७,०८,१५	१,१३,११,३७	१५,६५,२४	२८,३१,५४
२६४१० चालु अनुदान	२९,६६,४४	७४,९०,८५	८३,४६,१५	४९,४४,३७	५,७९,२४	२८,२२,५४
२६४१२ सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई सःशर्त चालु अनुदान	२०,३०,९४	३६,६६,२७	५२,८०,७१	४८,५४,३७	०	४,३६,३४
२६४१३ अन्य संस्थालाई अनुदान सःशर्त	९,३५,५०	३८,२४,५८	३०,६५,४४	१,००,००	५,७९,२४	२३,८६,२०
२६४२० पुँजीगत अनुदान	१३,९५,१४	१०,१२,३८	७३,६२,००	६३,६७,००	९,८६,००	९,००
२६४२२ सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुँजीगत सःशर्त अनुदान	१३,९५,१४	७,६५,४२	७१,१७,००	६१,१७,००	९,८६,००	०
२६४२३ अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजीगत अनुदान	४२,६४	२,४६,९६	२,४५,००	२,५०,००	२१,००	९,००
२७००० सामाजिक सुरक्षा	३०,५३,७७	३२,२६,९२	५३,९१,११	४६,१७,५१	७,७३,६०	०
२७१०० सामाजिक सुरक्षा	१०,२५,७५	४,२१,२९	१,९४,००	१,९४,००	०	०
२७११० सामाजिक सुरक्षा	१०,२५,७५	४,२१,२९	१,९४,००	१,९४,००	०	०
२७१११ सामाजिक सुरक्षा	१,१५,८२	१६,०२	१,५४,००	१,५४,००	०	०
२७११२ अन्य सामाजिक सुरक्षा	९,०९,९३	४,०५,२७	४०,००	४०,००	०	०
२७२०० सामाजिक सहायता	२०,२८,०२	२६,९९,९६	४६,९७,११	३९,२३,५१	७,७३,६०	०
२७२१० सामाजिक सहायता	२०,२८,०२	२६,९९,९६	४६,९७,११	३९,२३,५१	७,७३,६०	०
२७२११ छात्रवृत्ति	२,४६,६१	१,४३,५६	१,१८,५३	०	१,१८,५३	०
२७२१२ उदार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	२,७०,४६	९,१७,५७	१७,५९,५०	१७,४४,५०	१५,००	०
२७२१३ औषधी खरिद खर्च	१५,१०,९५	१६,२३,८६	२८,१९,०८	२१,७९,०१	६,४०,०७	०
२७२१९ अन्य सामाजिक सहायता	०	१४,९७	०	०	०	०
२७३०० कर्मचारी सामाजिक लाभ सम्बन्धि खर्च	०	१,०५,६७	५,००,००	५,००,००	०	०
२७३१० सेवा निवृत्त सुविधाहरू	०	१,०५,६७	५,००,००	५,००,००	०	०
२७३११ निवृत्ति भरण तथा अशक्त वृत्ति	०	१,०१,७२	५,००,००	५,००,००	०	०
२७३१५ मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	०	३,९५	०	०	०	०
२८००० अन्य खर्च	३,३६,९०,३१	१,११,८७,०२	१,४३,७१,६०	१,४३,३९,०७	८,९५	२३,५८
२८१०० सम्पत्ति सम्बन्धी खर्च	६,६३,४६	१०,४३,०८	१२,५९,४९	१२,२६,९६	८,९५	२३,५८
२८१४० भाडा	६,६३,४६	१०,४३,०८	१२,५९,४९	१२,२६,९६	८,९५	२३,५८

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ खर्च	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	स्रोत			
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान		वैदेशिक
					संघीय	वैदेशिक	
२८१४१ जग्गाको भाडा	८,३१	१४,७३	२,५८,८०	२,५८,८०	०	०	
२८१४२ घर भाडा	६,१३,१९	९,३४,०५	८,७१,६९	८,५४,१९	७,२०	१०,३०	
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	४१,९६	८९,६४	१,२०,३२	१,०५,२९	१,७५	१३,२८	
२८१४९ अन्य भाडा	०	४,६६	८,६८	८,६८	०	०	
२८२०० फिर्ता खर्च	३,३०,२६,८५	७३,४८,८८	८३,३२,५५	८३,३२,५५	०	०	
२८२१० फिर्ता खर्च	३,३०,२६,८५	७३,४८,८८	८३,३२,५५	८३,३२,५५	०	०	
२८२११ राजस्व फिर्ता	१२,०५	१,७०,०२	२,००,२०	२,००,२०	०	०	
२८२१२ न्यायिक फिर्ता	०	२०,००	१,००,००	१,००,००	०	०	
२८२१९ अन्य फिर्ता	३,३०,१४,८०	७१,५८,८६	८०,३२,३५	८०,३२,३५	०	०	
२८९०० भैपरी आउने चालु खर्च	०	२७,९५,०६	४७,७९,५६	४७,७९,५६	०	०	
२८९१० भैपरी आउने चालु खर्च	०	२७,९५,०६	४७,७९,५६	४७,७९,५६	०	०	
२८९११ भैपरी आउने चालु खर्च	०	२७,९५,०६	४७,७९,५६	४७,७९,५६	०	०	
पूँजीगत खर्च	१३,८२,३३,६२	१४,०५,६२,६२	२०,७५,९८,७३	७,१५,२४,६०	११,६५,२३,१३	१,९५,५१,००	
३१००० पूँजीगत खर्च	१३,८२,३३,६२	१४,०५,६२,६२	२०,७५,९८,७३	७,१५,२४,६०	११,६५,२३,१३	१,९५,५१,००	
३११०० स्थिर सम्पत्ति प्राप्ति खर्च	१३,८२,०१,००	१३,७७,७५,७८	१९,६८,७९,९५	६,१४,३२,४२	११,५८,६६,५३	१,९५,५१,००	
३१११० भवन तथा संरचना	९८,६१,३३	१,३१,४७,२५	१,६२,२३,००	९६,११,६०	६६,११,४०	०	
३११११ आवासीय भवन निर्माण/खरिद	०	२,६७,१८	१,००,००	१,००,००	०	०	
३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	९८,६१,३३	१,२८,०९,१९	१,६१,२३,००	९५,११,६०	६६,११,४०	०	
३१११५ फर्निचर तथा फिक्चर्स	०	७०,८८	०	०	०	०	
३११२० सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार	५९,६६,०१	७४,२९,२७	७७,०३,३९	५८,१४,५४	१४,११,३१	४,७७,५४	
३११२१ सवारी साधन	१८,२०,११	२२,७२,३१	१८,८१,५१	१६,०५,५९	२,१८,९२	५७,००	
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	३६,५२,७९	४७,०९,६६	५२,५०,६९	३६,५७,७६	११,७७,३९	४,१५,५४	
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	४,९३,११	४,४७,३०	५,७१,१९	५,५१,१९	१५,००	५,००	
३११३० अन्य पूँजीगत खर्च	११,८५,३५	११,५९,४३	२३,७७,००	७,२७,२०	१६,३९,८०	१०,००	
३११३२ अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	०	१,४६,६९	४०,००	१५,००	२५,००	०	
३११३४ कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२९,२८	१,००,२८	१,९६,५०	१,८६,५०	०	१०,००	
३११३५ पूँजीगत परामर्श खर्च	११,५६,०७	९,१२,४६	२१,४०,५०	५,२५,७०	१६,१४,८०	०	
३११५० सार्वजनिक निर्माण	११,६४,४०,११	११,३२,३०,९३	१६,७१,३८,००	४,३६,२०,५२	१०,४४,५४,०२	१,९०,६३,४६	
३११५१ सडक तथा पुल निर्माण	६,२६,४२,७०	६,३६,१८,०५	९,४८,६६,९७	२,५१,१३,१५	६,१९,५२,८२	७८,०१,००	
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	९,२७,६१	९,२३,७९	३०,१२,२३	२०,००	२९,९२,२३	०	
३११५४ तटबन्ध तथा बाँध निर्माण	४५,२२,६४	६०,६६,०३	७३,७८,५०	३५,२३,५०	३८,५५,००	०	
३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	१,४५,६७,५०	१,१४,४२,९६	२,८१,८४,४८	३१,४७,००	१,५८,३९,९१	९,१७,५७	
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	१,५१,२८,०७	१,६४,७१,९४	१,४७,०४,१७	४१,०२,५०	१,०६,०१,६७	०	
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	४०,१९,०४	४७,५४,७५	६५,८९,१७	२२,०७,१७	२३,९१,००	१९,९१,००	
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	५७,९०	५५,००	७,००	१,००	६,००	०	
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	१,४५,०४,६५	९८,९८,४१	१,२३,९५,४८	५५,०६,२०	६८,१५,३९	७३,८९	
३११६० निर्मित संरचनाको सुधार खर्च	१४,२०,८३	१७,१४,२१	१८,८५,५६	१६,८५,५६	२,००,००	०	
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१४,२०,८३	१७,१४,२१	१८,८५,५६	१६,८५,५६	२,००,००	०	
३११७० पूँजीगत सुधार खर्च	३३,२७,३७	१०,९४,६९	१५,५३,००	३,००	१५,५०,००	०	
३११७१ पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	३३,२७,३७	१०,९४,६९	१५,५३,००	३,००	१५,५०,००	०	
३१४०० प्राकृतिक सम्पत्ति (Non-produced assets)	३२,६२	७४,८४	१,३५,७८	१०,००	१,२५,७८	०	
३१४१० जग्गा प्राप्ति	३२,६२	७४,८४	१,३५,७८	१०,००	१,२५,७८	०	
३१४११ जग्गा प्राप्ति	३२,६२	७४,८४	१,३५,७८	१०,००	१,२५,७८	०	
३१५०० भैपरी आउने पूँजीगत	०	२७,१२,००	१,०५,८३,००	१,०५,५२,१८	५,३०,८२	०	
३१५१० भैपरी आउने पूँजीगत	०	२७,१२,००	१,०५,८३,००	१,०५,५२,१८	५,३०,८२	०	
३१५११ भैपरी आउने पूँजीगत	०	२७,१२,००	१,०५,८३,००	१,०५,५२,१८	५,३०,८२	०	
वित्तीय व्यवस्था	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
३२००० वित्तीय सम्पत्ति	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
३२१०० आन्तरिक वित्तीय सम्पत्ति	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
३२१५० खुद शेयर लगानी	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
३२१५२ अन्य संस्थामा शेयर लगानी	०	४,५४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०	
जम्मा खर्च	२८,१८,२९,३८	२४,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	२३,७७,८८,००	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००	

प्रशासनिक व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - द
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८१/८२ को यथार्थ खर्च	२०८२/८३ को संशोधित अनुमान	२०८३/८४ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
संवैधानिक अंगहरू	३१,५६,१६	२३,६४,०६	३७,५०,००	३७,५०,००	०	०
प्रदेश व्यवस्थापिका	१९,९३,२८	१५,३९,९२	२७,००,००	२७,००,००	०	०
चालु	१९,५९,२८	१३,०५,५४	२५,००,००	२५,००,००	०	०
पूँजीगत खर्च	३४,००	२,३४,३८	२,००,००	२,००,००	०	०
प्रदेश लोक सेवा आयोग	११,६२,८८	८,२४,१४	१०,५०,००	१०,५०,००	०	०
चालु	१०,७९,९८	८,०९,१८	१०,२५,००	१०,२५,००	०	०
पूँजीगत खर्च	८२,९०	१४,९६	२५,००	२५,००	०	०
मन्त्रालय	२३,६४,२५,९१	२३,३९,६२,०९	३२,४४,३९,७६	१५,८२,६०,५८	१३,४९,५३,१८	३,१२,२६,००
मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१,८६,७२	१,६८,०८	२,३०,००	२,३०,००	०	०
चालु	१,८३,२८	१,६४,२१	२,२३,००	२,२३,००	०	०
पूँजीगत खर्च	३,४४	३,८७	७,००	७,००	०	०
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२२,१३,३५	५५,७५,६९	६२,६९,००	३१,००,००	३,८७,००	२७,८२,००
चालु	१९,०६,७१	५३,४६,३१	५९,६२,००	२७,९३,००	३,८७,००	२७,८२,००
पूँजीगत खर्च	३,०६,६४	२,२९,३८	३,०७,००	३,०७,००	०	०
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	३,५१,९४,८६	१,३०,२२,९७	१,५९,२०,५४	१,२२,१०,५४	०	३७,१०,००
चालु	३,५०,०१,१४	१,२७,७८,८९	१,५६,८१,५४	१,१९,७१,५४	०	३७,१०,००
पूँजीगत खर्च	१,९३,७२	२,४४,०८	२,३९,००	२,३९,००	०	०
उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१,१७,१७,७४	१,८१,९७,६८	२,४४,८९,०९	१,८२,६७,१२	३२,७३,९७	२९,४८,००
चालु	९६,०८,८४	१,६४,२६,८४	२,२०,७६,८४	१,७०,२१,८७	२२,४०,९७	२८,१४,००
पूँजीगत खर्च	२१,०८,९०	१७,७०,८४	२४,१२,२५	१२,४५,२५	१०,३३,००	१,३४,००
खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	४,०४,९५,४३	४,०८,४९,६२	६,२१,२२,००	१,७८,७२,८२	३,४४,८५,१८	९७,६४,००
चालु	३८,९८,९५	४०,००,१३	६२,२९,८२	५४,१४,८२	३,६३,००	४,५२,००
पूँजीगत खर्च	३,६५,९६,४८	३,६८,४९,४९	५,५८,९२,१८	१,१६,५८,००	३,३८,२२,१८	९३,१२,००
वित्तीय व्यवस्था	०	४,४४,२३	१५,००,००	८,००,००	७,००,००	०
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	९४,९५,९३	८१,८०,१८	९४,१०,००	९४,१०,००	०	०
चालु	३७,७५,७५	४५,५०,६१	५९,००,००	५९,००,००	०	०
पूँजीगत खर्च	५७,२०,१८	३६,२९,५७	३५,१०,००	३५,१०,००	०	०
पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	१,८२,९५,३७	२,२५,८८,९०	२,९९,३४,६७	२,१०,९५,४४	५८,२७,२३	३०,१२,००
चालु	१,०३,९९,०५	१,१५,३७,८६	१,५८,३५,६०	१,४२,२४,५७	८,९८,०३	७,१३,००
पूँजीगत खर्च	७८,९६,३२	१,१०,५१,०४	१,४०,९९,०७	६८,७०,८७	४९,२९,२०	२२,९९,००
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	८,४९,६२,६५	८,६४,९२,१०	१२,३५,८१,८०	३,९१,९६,००	७,६४,९४,८०	७८,९१,००
चालु	२८,२३,४९	६३,७९,१४	५०,८५,००	४९,९०,००	१०,००	८५,००
पूँजीगत खर्च	८,२१,३९,१६	८,०१,१२,९६	११,८४,९६,८०	३,४२,०६,००	७,६४,९४,८०	७८,०६,००
सामाजिक विकास मन्त्रालय	९५,२३,८७	१,०९,२९,०१	१,५९,७२,३९	८९,७३,६६	६०,९६,००	९,०२,७३
चालु	८५,६०,६१	९५,६८,२७	१,५५,९०,३९	८५,९१,६६	६०,९६,००	९,०२,७३
पूँजीगत खर्च	९,६३,२६	१३,६०,७४	३,८२,००	३,८२,००	०	०
स्वास्थ्य मन्त्रालय	२,४०,३१,७०	२,७३,१२,६७	३,५६,२०,२७	२,७०,१५,००	८३,८९,००	२,१६,२७
चालु	२,१८,५३,०३	२,४५,९८,१४	३,२७,०७,८४	२,४२,२५,७०	८२,६५,८७	२,१६,२७
पूँजीगत खर्च	२१,७८,६७	२७,१४,५३	२९,१२,४३	२७,८९,३०	१,२३,१३	०
प्रदेश योजना आयोग	३,०८,२९	६,४५,१९	८,९०,००	८,९०,००	०	०
चालु	२,९८,३४	५,५४,१८	८,४७,००	८,४७,००	०	०
पूँजीगत खर्च	९,९५	९१,०१	४३,००	४३,००	०	०
अर्थ बजेट	०	६९,३७,८५	२,०७,७२,५६	२,०२,४१,७४	५,३०,८२	०
कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	४,५०,६१	५,००,००	५,००,००	०	०
चालु	०	४,५०,६१	५,००,००	५,००,००	०	०
अर्थ - विविध	०	६४,८७,२४	२,०२,७२,५६	१,९७,४१,७४	५,३०,८२	०
चालु	०	३७,७७,२४	९६,९९,५६	९६,९९,५६	०	०
पूँजीगत खर्च	०	२७,१०,००	१,०५,७३,००	१,००,४२,१८	५,३०,८२	०
स्थानीय तह	४,२२,४७,३१	०	५,५५,३५,६८	५,५५,३५,६८	०	०
स्थानीय तह	४,२२,४७,३१	०	५,५५,३५,६८	५,५५,३५,६८	०	०
चालु	४,२२,४७,३१	०	५,५५,३५,६८	५,५५,३५,६८	०	०
पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०
जम्मा खर्च	२८,१८,२९,३८	२४,३२,६४,००	४०,४४,९८,००	२३,७७,८८,००	१३,५४,८४,००	३,१२,२६,००

लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ९
(र.हजारमा)

निकाय	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	जम्मा
२०२ प्रदेश व्यवस्थापिका	०	२७००००	०	२७००००
२१० प्रदेश लोक सेवा आयोग	९९१३८	०	५८६२	१०५०००
२१६ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	२३०००	०	२३०००
३०१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	११५८००	२०००००	३१११००	६२६९००
३०५ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	३७१०००	१२०६९५४	१४१००	१५९२०५४
३१२ उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१०७१९९९	११६४६३२	२१२२७८	२४४८९०९
३१३ खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	६३९०९९	४५९९४६०	९७३६४१	६२१२२००
३१४ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	०	०	९४१०००	९४१०००
३२९ पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	७७५१८८	१९२८३३९	२८९९४०	२९९३४६७
३३७ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	८१९१००	१०७२२३३८	८१६७४२	१२३४८१८०
३५० सामाजिक विकास मन्त्रालय	१३१०१६०	२६१३५७	२५७२२	१५९७२३९
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	३४१५९७०	१३६५३०	९५२७	३५६२०२७
३९१ प्रदेश योजना आयोग	७९५००	०	९५००	८९०००
६०१ कर्मचारी सुविधा तथा सेवाविशेष सुविधा	०	५००००	०	५००००
६०२ अर्थ - विविध	०	०	२०२७२५६	२०२७२५६
८०१ स्थानीय तह	०	५५५३५६८	०	५५५३५६८
जम्मा खर्च	८,६९,६९,५४	२६,१९,६१,७८	५,६३,६६,६८	४०,५४,९८,००

संकेत	लैंगिक उत्तरदायी बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	८,६९,६९,५४	२१.५०
२	अप्रत्यक्ष लाभ	२६,१९,६१,७८	६४.५६
३	तटस्थ	५,६३,६६,६८	१३.९३

दृष्टव्य : लैंगिक उत्तरदायी बजेट छुट्टयाईएका आधारहरू

बजेटका प्रत्येक क्रियाकलाप लैंगिक दृष्टिले कता उन्मुख छु भनि निकर्षण गर्न निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ :

क) महिलालाई ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी लाभ पुग्ने क्रियाकलाप

प्रत्यक्ष

ख) महिलालाई २० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि तर ५० प्रतिशत भन्दा कम लाभ पुग्ने क्रियाकलाप

अप्रत्यक्ष

ग) महिलालाई २० प्रतिशत भन्दा न्युन लाभ पुग्ने क्रियाकलाप

तटस्थ

उपरोक्तनुसार प्रतिशत निकाया देहायका क्रियाकलापहरूको सूचकहरूका मूल्यांकनका आधारमा प्राप्त हुने नतिजा बमोजिम लैंगिक बजेटलाई वर्गीकरण

क्र. स.	लैंगिक उत्तरदायी बजेट	प्रतिशत
१	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनमा महिलाको सहभागिता	२०
२	महिलाहरूको क्षमता अभिवृद्धि	२०
३	कार्यक्रममा महिलाहरूको लागि लाभ तथा नियन्त्रणमा शुभित्तिता अन्य लक्षित वर्गका कार्यक्रम समेत	३०
४	महिलाहरूको रोजगारी र आय आर्जन अभिवृद्धि	२०
५	महिलाहरूको समको प्रयोगमा गुणात्मक सुधार तथा कार्यबोसमा कमी	१०
	जम्मा	१००

जलवायु परिवर्तन बजेट अनुसारको व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - १०
(रु.हजारमा)

निकाय	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	जम्मा
२०२ प्रदेश व्यवस्थापिका	०	०	२७००००	२७००००
२१० प्रदेश लोक सेवा आयोग	०	०	१०५०००	१०५०००
२१६ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	२३०००	२३०००
३०१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	२०००००	४२६९००	६२६९००
३०५ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	३७१०००	२२५०००	९९६०५४	१५९२०५४
३१२ उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	६९३१७०	१४६४२३९	२९१५००	२४४८९०९
३१३ खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	२४८१६६५	३०१६११७	७१४४१८	६२१२२००
३१४ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	०	०	९४१०००	९४१०००
३२९ पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२२२३४२७	०	७७००४०	२९९३४६७
३३७ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	०	४२१०५५८	८१४७६२२	१२३५८१८०
३५० सामाजिक विकास मन्त्रालय	०	१३०८१४४	२८९०९५	१५९७२३९
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	१८६००७	३३६६४९३	९५२७	३५६२०२७
३९१ प्रदेश योजना आयोग	०	०	८९०००	८९०००
६०१ कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	५००००	०	५००००
६०२ अर्थ - विविध	०	०	२०२७२५६	२०२७२५६
८०१ स्थानीय तह	०	५५३००८४	२३४८४	५५५३४८८
जम्मा खर्च	५,९५,५२,६९	१९,३७,०६,३५	१५,१२,३८,९६	४०,४४,९८,००

संकेत	जलवायु परिवर्तन बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	५,९५,५२,६९	१४.७२
२	अप्रत्यक्ष लाभ	१९,३७,०६,३५	४७.८९
३	तटस्थ	१५,१२,३८,९६	३७.३९

संघीय अनुदानका वैदेशिक अनुदान तथा ऋण सारांश
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - ११
(रु.हजारमा)

दातृ संस्था	जम्मा	अनुदान					वैदेशिक ऋण			
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	शोधभर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	शोधभर्ना
बहुपक्षिय	२,३६,६४,००	३३,८७,००	३०,१२,००	०	३,७५,००	०	२,०२,७७,००	०	०	२,०२,७७,००
ए डि बी	२,०४,१२,००	२,९५,००	०	०	२,९५,००	०	२,०१,१७,००	०	०	२,०१,१७,००
ए डि बी	२,०४,१२,००	२,९५,००	०	०	२,९५,००	०	२,०१,१७,००	०	०	२,०१,१७,००
यु एन	३०,१२,००	३०,१२,००	३०,१२,००	०	०	०	०	०	०	०
यु एन - जी डी एफ	१५,०४,००	१५,०४,००	१५,०४,००	०	०	०	०	०	०	०
जि सि एफ / एफ ए ओ	१५,०८,००	१५,०८,००	१५,०८,००	०	०	०	०	०	०	०
एस.इ.एस.पी.	२,४०,००	८०,००	०	०	८०,००	०	१,६०,००	०	०	१,६०,००
एस.इ.एस.पी.	२,४०,००	८०,००	०	०	८०,००	०	१,६०,००	०	०	१,६०,००
द्विपक्षीय	६४,७९,००	६४,७९,००	३०,१९,००	३४,६०,००	०	०	०	०	०	०
स्वीट्जरल्याण्ड	६४,७९,००	६४,७९,००	३०,१९,००	३४,६०,००	०	०	०	०	०	०
स्वीट्जरल्याण्ड-एस डी सी	४४,७९,००	४४,७९,००	३०,१९,००	१४,६०,००	०	०	०	०	०	०
स्वीट्जरल्याण्ड - हेल्भिटास	२०,००,००	२०,००,००	०	२०,००,००	०	०	०	०	०	०
संयुक्त कोष	१०,८३,००	१०,८३,००	१,२१,००	०	९,६२,००	०	०	०	०	०
संयुक्त कोष	१,२१,००	१,२१,००	१,२१,००	०	०	०	०	०	०	०
जेफम्याट	१,२१,००	१,२१,००	१,२१,००	०	०	०	०	०	०	०
जी ए ऐफ एस पी	१,९१,००	१,९१,००	०	०	१,९१,००	०	०	०	०	०
जी ए ऐफ एस पी	१,९१,००	१,९१,००	०	०	१,९१,००	०	०	०	०	०
दाताको संयुक्त कोष	७,७१,००	७,७१,००	०	०	७,७१,००	०	०	०	०	०
दाताको संयुक्त कोष	७,७१,००	७,७१,००	०	०	७,७१,००	०	०	०	०	०
कुल जम्मा	३,१२,२६,००	१,०९,४९,००	६१,५२,००	३४,६०,००	१३,३७,००	०	२,०२,७७,००	०	०	२,०२,७७,००

दिगो विकास लक्ष्य संकेतका आधारमा विनियोजित रकम
आर्थिक वर्ष २०८३/८४

अनुसूची - १२
(रु.हजारमा)

दिगो विकास संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	रकम	प्रतिशत
०	संकेतीकरण नगरिएको	१७९७००४	४.४६
१	गरिबीको अन्त्य	२२१५३३०	५.४९
२	शून्य भोकमरी	१४०००८०	३.४७
३	स्वस्थ जीवन	३७८२५००	९.३८
४	गुणस्तरीय शिक्षा	१२३४०४२	३.०६
५	लैङ्गिक समानता	९८१८	०.०२
६	दिगो सफा पानी तथा सरसफाइ सेवा	३२४९११२	८.०६
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	४०९२२३	१.०१
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	१२५०११६	३.१
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	१२४२०४५४	३०.८
११	दिगो शहर र वस्तीहरू	७६५५५०	१.९
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	३३२८२०	०.८३
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	१९०४०३	०.४७
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	२१०५०२४	५.२२
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	३५३४०५६	८.७६
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	५६३३०६८	१३.९७
	कुल जम्मा	४०,३२,८६,००	१००